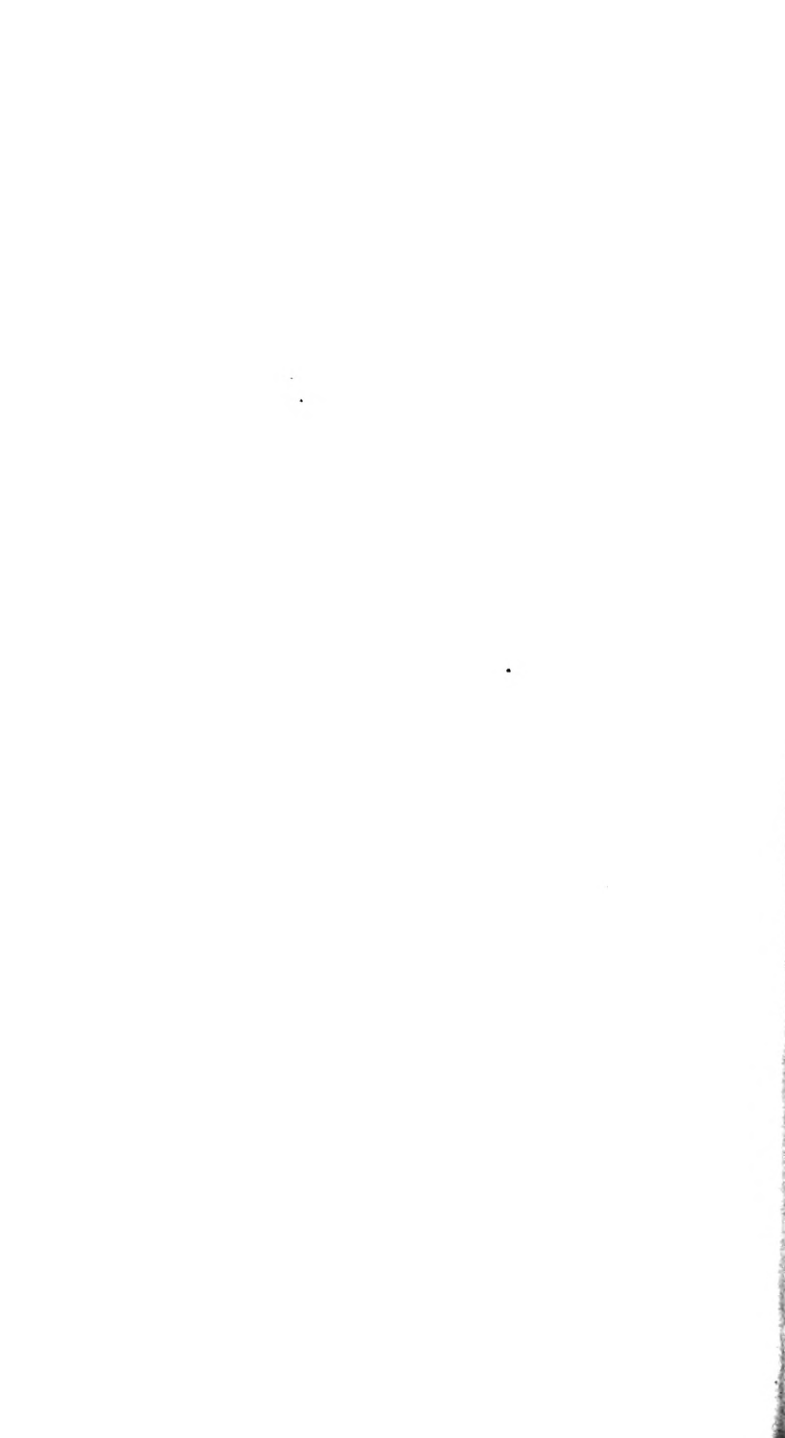

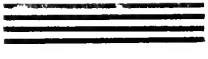

*Porteu res
de pago?*

ARXIU TEATRAL MILLÀ

Compra i venda de comèdies de totes menes

Carrer de Sant Pau, 21. - BARCELONA

¿Porten rès
 de pago?...
I III

(¿Vous n'avez rien à déclarer?...)

VAUDEVILLE EN TRES ACTES

dels Srs. BENNEQUIN y WEBER

TRADUCCIÓ CATALANA DE

D. Bonaplata Alentorn

MÚSICA DEL MTR. PEREZ CABRERO

Estrenat al Teatre Nou, el dia 22 de Abril de 1910

BARCELONA

IMPR EMPA DE SALVADOR BONAVÍA

CARRER DE PETRITXOL, 2

1910

REPARTIMENT

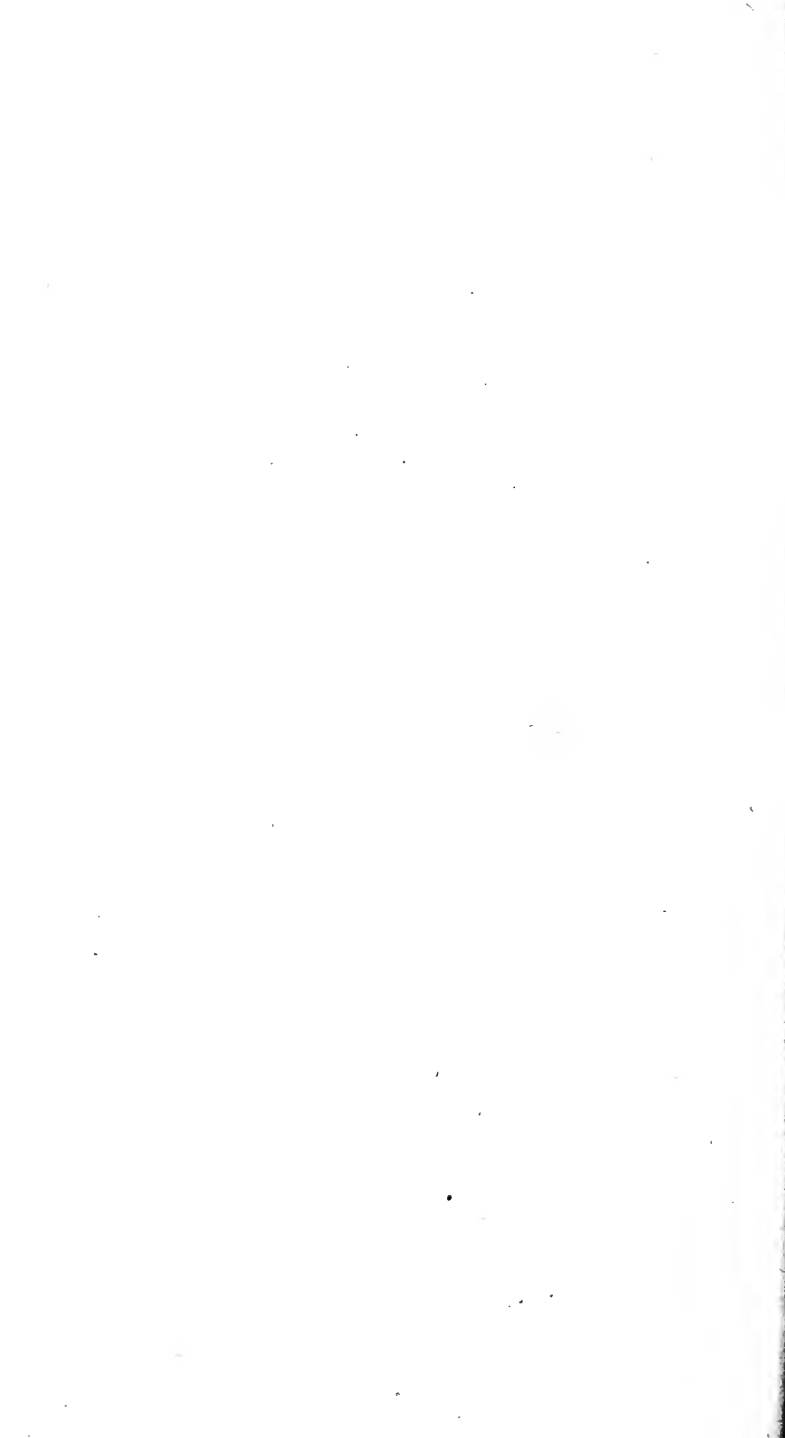
PERSONATGES

ACTORS

PAULETA.	Srta. Xirgu.
ZEZÉ.	» Pla.
SENYORA DARÁN.	Sra. Faura.
FLORA.	Srta. Egea.
MARIETA.	Sra. Jordi.
ERNESTINA.	Srta. Hofarull.
SENYOR DURÁN.	Sr. Daroqui.
ROBERT DE TRIVELIN.	» Santpere,
LA BAULE	» Lamas.
FRONTIGNAC.	» Bozzo.
SENYOR CAUZAN.	» Pedrola.
GONTRAN DES BARBETTES	» Zanon.
EL PREMI DE ROMA.	» Nolla.
UN COMISSARI.	» Cervera.
DOS AGENTS	» PROS Y PONS'

L'acció a París. Època present.

Acta l'apuntador.

Als Senyors

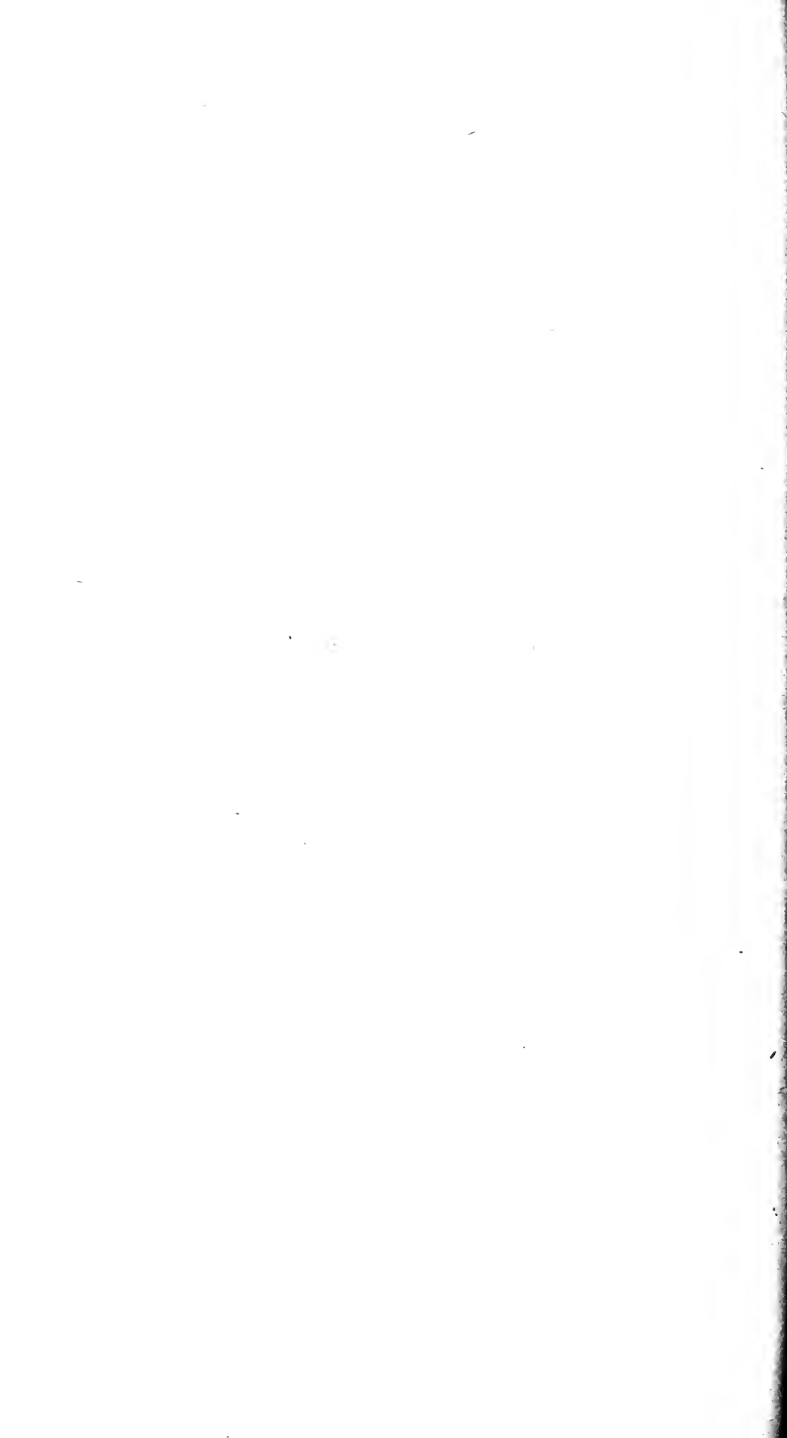
Don Joan Elias

i

Don Josep Gibert

En prova d'agraïment

El Traductor.

ACTE PRIMER

Saló de can Duràn; decorat de gust burgès. Habitació poligonal, vuitavada. Porta d'entrada al fons; altra porta a cada una de les quatre cares restants. Una xemeneia entre les dugues portes de la dreta. A l'esquerra de la del fons, una cònsola i a la dreta un timbre elèctric. A l'esquerra de la porta de la dreta un commutador.—Il·luminació elèctrica.— A la dreta, una taula; a l'esquerra de la taula, una cadira i al altre costat, un canapè. A l'esquerra una butaca i a la dreta de la butaca un tamboret. Sobre de la taula una safata ab una cafetera, tasses, una ampolla de cognac, una sucraera, copetes etc. Quadros per les parets; cadires a ont càpiguen convenientment, etc. etc.

ESCENA PRIMERA

FLORA després GONTRAN i després ERNESTINA

Al aixecar-se'l telo no hi ha ningú en escena. Poe després surt la Flora per la primera esquerra.

FLORA. *Parlant ab algú de dins.* Si, mamà; vaig a preparar el cafè. *Se'n va cap a la taula.*

GONT. *Apareixent pel primer terme esquerra.* Pst! Flora... Senyoreta Flora.

FLORA. Gontran! Senyor Gontran... Què'm venia al darrera? Ai, si se'n han adonat!

GONT. No tingui por; he deixat a la seva mamà i al seu papà discutint de política ab el senyor Couzau.

¿Porten rès de pago?...

- I, després de tot; soc o no soc el promès de vostè, jo?
- FLORA. Si, sí! Quan la mamà's dongui compte de la nostra retirada, ja la sentirà.
- GONT. Es terrible, doncs, la senyora Duràn?
- FLORA. No li diré més; a la meva germana Pauleta i al seu marit el senyor de Trivelin els va vigilar tant rigorosament fins que varen casar-se que's pot assegurar que de promesos no més se coneixien de vista.
- GONT. Bè!... Per lo que toca al senyor de Trivelin me consta que es dels que tenen la vista als dits.
- FLORA. I ara que parlem d'ells... No's pot imaginar l'alegria que'm fà el pensar que d'aquí una hora ja'ls tindrem aquí, de retorn del seu viatge de nuvis.
- GONT. ¿Tant desitjosa n'està de veure a la seva germana?
- FLORA. Oh, sí! .. de veure-la i de parlar-hi forsa, forsal...
- GONT. I, de què?
- FLORA. De moltes coses. Del seu viatge, sobre tot! Com que aviat l'haurem de fer nosaltres aquest viatge, vui que'm digui quin es l'itinerari més pintoresc... mes poètic. . *Baixa a la dreta.*
- GONT. Ben pensat!..- Pero encara 'ns havem d'esperar un mes, nosaltres!...

MÚSICA

- CONTRAN. No sé pas per què quan dos se volen tan i tan se'ls ha de fer patir...
Ai! Si sapiguessis com me dolen aquestes greus hores de glatir!
- FLORA. Tots els promesos se'n consolen; com que es costum s'ha de seguir.
- GONTRAN. La segueixo pero ab recansa, més jo penso: què hi farem?
- TOTS DOS. Lo que'm fa viure es l'esperansa de que molt prompte'ns casarem.
I un cop casats els plaers que ara's perden de mica en mica, al fi, retrovarem.

—
De frases tendres plenes d'amor,
d'abrassos folls
i de besades de foc
si me'n deus, vida, si te'n dec jo
desde aquell jorn
que'ns coneguèrem tots dos!
—

Ja passarem
comptes d'això
quan ens casem,
mes ja veuràs
que a ser vellets arrivarem
no havent pogut saldar-ho tot
¡mira si anem endarrerits d'amor!

PARLAT

GONT. *Anant per abraçar-la.* Ai, Flora! . Ja es ben cert allò de que qui s'espera's desespera!

FLORA. *Resistint-se ab feblesa.* Vagi ab compte; miri que sempre que vostè's desespera així, entra un o altre... i aleshores me desespero jo i tot.

GONT. No tingui por, ara... *L'abracca al punt de sortir l'Ernestina pel fons.*

ERNES. Senyoreta!

FLORA. *Fent com si en Gontran li tregués una agulla.* Ai... Al coll, sí, senyor .. Aquí mateix; la té? ¡Maleïda agulla i com punxava!

GONT. *Que ha secundat el joc.* Ja es fora

FLORA. Gracies, Gontran. *A l'Ernestina.* Què vol, Ernestina?

ERNES. Senyoreta; hi ha 'l senyor La Baule

FLORA. Què oportú!

GONT. Què es aquell pobre senyor expretendent de la Pauleta?

FLORA. El mateix. El que va demanar la mà de la meva germana, quan la Pauleta ja estava enamorada den de Trivelin; havia arribat massa tart!

GONT. Doncs se veu que, escarmentat d'aquesta feta, ha adquirit el vici d'arribar massa d'hora.. Y... ¿els visita sovint el senyor La Baule?

FLORA. Te la costum de venir a veure'ns dos cops cada setmana. Diu que no se'n pot distreure de nosaltres i per pietat lo rebèm carinyosament... Pero, cregui, que es un home pesat de debò... Així que algú parla de la Pauleta, ell arrenca un gran plor i no para fins que 'l cor li diu prou... Tornèm al menjador, Gontran?

ERNES. Li dic que entri, al senyor La Baule, senyoreta?

FLORA. Si, i fassi-li companyia vostè mateixa. *Se'n va se guida del senyor Gontran per la primera de l'esquerra.*

ESCENA II

ERNESTINA i LA BAULE

- ERNES. *Desde la porta del fons.* Entri, senyor La Baule.
- LA BAU. *Entrant ab un bouquet a la mà.* Gracies, Ernestina.
- ERNES. Encara'ns porta *bouquets*?
- LA BOU. *Melangiós.* Ai, si! Abans, quan visitava aquesta casa, sempre hi portava flors per la que havía de ser la meva promesa, i no he volgut perdre aquesta dolça habitut. Tinch la religió dels recorts!
- ERNES. *Baixant cap a la dreta.* Esperis aquí, un moment. El senyor i la senyora Duràn són a taula encara, ab els invitats senyors Couzau i des Barbettes.
- LA BOU. *Assentant-se al tamboret.* Ah; que no's molestin per mi!... Que menjin, els que tingin gana! Jo la he acabada!
- ERNES. Ah! Ja ha dinat vostè?
- LA BAU. Vui dir que he acabat la gana de des que la Pauleta'm va despedir.
- ERNES. Y no ha menjat mai més res d'aléshores?
- LA BAU. Sols lo estrictament necessari per no morir-me de defalliment: faig no més que cinc apats diaris i prou, i sense gana sempre. *Enternint-se.* Ernestina! . . Ai, Ernestina!
- ERNES. Qu'è li passa?
- LA BAU. S'han portat ben malament ab mi!
- ERNES. Però, home: tota vegada que la senyoreta Pauleta no l'estimava gens ni gota...
- LA BAU. Ah! Ella m'hauría estimat a la llarga; a mi a la llarga se m'estima; cregui. *Se treu un mocador.*
- ERNES. Vaja, senyor La Baule; encara vol plorar més?
- LA BAU. No puc estar-me'n. Ploro del dematí al vespre; ploro a la nit; ploro en somnis...
- ERNES. *Enternint-se també.* Tant sofreix?
- LA BAU. No... És una mena de sport, això, per mí. Ploro porque m'agrada 'l plorar; no hi puc fer més.
- ERNES. Pobre xicot!
- LA BAU. *Veient que obren les portes del menjador.* Ah! Ja estàn llestos!

L'Ernestina se'n va pel fons. Els Duràn i en Couzau entren per la primera esquerra.

ESCENA III

LA BAULE, Senyora DURAN, DURAN i COUZAU.

SRA. D. Ah; hi ha en La Baule aquí?.. Bona nit, La Baule. *Passa per davant d'ell: va a la taula a abocar el cafè a les tasses.*

LA BAU. Bona nit, senyora Duràn... Senyor Duràn, tinc el gust de saludarlo.

DURAN. *Encaixant-hi.* Lo mateix li dic. *Presentant.* El senyor La Baule... El meu antic company Couzau.

COUZ. Servidor de vostè

LA BAU. A les seves ordres

DURAN. *A Couzau.* Aquest es, amic Couzau, un pretendent fracassat de la actual senyora Pauleta de Trivelin.

LA BAU. Oh!.. Permètim: fassim aquest favor. Anomeni la Pauleta solzament, davant meu. Mai Pauleta de Trivelin. *Romp a plorar.* Mai de Trivelin!

SRA. D. Benjamí!

DURAN. Adelaida?

SRA. D. No 'l fassis plorar, home!

LA BAU. Y quan tornen del viatge de nuvis?

SRA. D. Aquesta mateixa nit, a les deù.

LA BAU. Ai, Déu meu! *Ab emoció.*

DURAN. Ja 'ls veurà!

LA BAU. Déu meu, Déu meu! *Plorant.*

DURAN. Home! No plori més; ja n'hi ha prou, per ara.

SRA. D. *Tot servint una tassa de cafè a en Couzau que s'ha assegut al silló.* Es clar: si continua així ens omplirà'l pis d'aigua i haurèm de posar passeres, per anar a rebre als nuvis.

LA BAU. Quan penso que se m'ha postergat per en de Trivelin!..

DURAN. Oh, amic meu, es que ell té lo que a vostè li manca..

LA BAU. ¿Què te més que jo? Soc tan ric com ell..

DURAN. ¿No's tracta d'això! Hi hagueren de Trivelins a les creuades

LA BAU. ¿També hi hagueren La Bauies! Si no que aquets no van passar de soldats, i perxò l'història no 'ls recorda

DURAN. Siga com siga, el cas es, amic La Baule, que vostè no té títol i ell sí.

LA BAU. *Asentant-se a la cadira del costat de la taula.* Tot això son

excuses; lo que ha vostès els ha seduit, es la fama de calavera, d'home de mon que precedia a en de Trivelin.

SRA. D. No li nego. Estic segura de que serà un excellent pare de familia, segurissima .. Y que'ns donarà nets hermosissims .. també n'estic segura.

DURAN. *Que s'ha assentat al tamboret.* El primer serà bisbe, l'altre viscompte y el tercer caba'ller.

LA BAU. Bisbe el primer?

SRA. D. Bisbe!

LA BAU. Per aquest hauràn de comptar ademés del séu papa de Trivelin, ab el de Roma. I així també ho haurien pogut ser els que jo'ls hagués donat, de bisbes.

SRA. D. *A La Baule.* Vol una tassa de cafè?

LA BAU. *Aixecant-se.* Gracies; no es pas cafè lo que jo vui; es la seva filla.

DURAN. És massa tart, ja!

LA BAU. No pas per mi; jo encara'm considero el promès de la Pauleta.

SRA. D. Ningú té dret a desvaneixer aquesta dolsa ilusió que's fa, senyor La Baule, mentres no passi de aquí.

LA BAU. En passarà, ja n'estic segur, senyora. Vostès l'han casada ab un home que la farà infelissa.

SRA. D. Esperem que no's confirmaran aquets tristos presagis.

LA BAU. *Plorant.* Que la farà infelissa; no pot ser d'altre manera. Se divorciaràn...

DURAN. Fassi'l favor, home; tanqui les aixetes d'una vegada.

LA BAU. *Aixecant-se.* Se divorciarà; i, aleshores, buscaràn un altre gendre, oi? Donchs bé; jurint-me que, per si arriba aquest cas, me concedeixen desd'ara el numero dos en l'ordre dels pretendents de la Pauleta... Jurint-m'ho!

SRA. D. *Aixecant-se també.* Si això l'ha de aconsolar... *Al séu marit.* No'l contrariis, o si no va a inundarnos la casa, aquest home.

DURAN. *Alsant-se.* Està entès... Vostè té'l número dos, en l'ordre dels pretendents de la Pauleta.

LA BAU. Gracies. Gracies! Jo seré el gendre de vostès; n'estic segur... Tornare per veure a la Pauleta... i per coneixer al meu odiat antecessor, l'actual marit de la meva futura muller.

DURAN. Home, no; evitis aquesta mena d'emoció violentes.

LA BAU. Ah, nó! Encara no he plorat prou avui; encara no he saldat el méu compte diari de llàgrimes..
A reveure. *I se'n va pel fons.*

ESCENA IV

Els mateixos menos LA BAULE; i després ERNESTINA

SRA. D. *Anant a trovar a en Couzau que s'ha aixecat.* Ha vist ploure, senyor Couzau?

COUZ. Ja ho crec, senyora; a bots i a barrals!

DURAN. *Que ha passat a la dreta.* Sa Ilustríssima se dirà August.

COUZ. Quina Ilustríssima?

DURAN. El nostre nano, home. El primer. El bisbel ..

COUZ. Ja penses en els nets? ..

DURAN. Es clar .. El viscomte se dirà Enguerrand!

SRA. D. I el cavaller, Roland!

ERNES. *Entrant pel foro.* Senyoret: hi ha un senyor que demana per parlar ab vostè.

DURAN. Una visita a aquesta hora? Que li ha dit com sé diu?

ERNES. Quan l'hi he preguntat, m'ha respost: «Es inútil: el senyor Duràn no'm coneix.» Sembla que porta pressa.

DURAN. ¡Bah! Dèu ser algú litigant que ve a demanar el méu apoio.

COUZ. Potser es el protagonista del crimi de Vincennes, el sàtir de la viuda Tripette.

SRA. D. El sàtir de la viuda Tripette? De què's tracta?

DURAN. D'un salvatge, que ha atropellat l'honor d'una venerable tocinaire de vuitanta anys.

SRA. D. Oh!... Quin horror!...

COUZ. De dos dies ensà els diaris no parlen de res més.

DURAN. *A Ernestina.* En fi; fàssi'l entrar .. Veiam de que 's tracta!

CRUZ. Te deixem, doncs. .

SRA. D. Vingui, Couzau, que vui ensenyarli'l dormitori que he preparat pera la Pauleta i el séu marit...

COUZ. Ah!.. viuràn ab vostès?

SRA. D. Si, fins que el nostre gendre hagi comprat un hotel

En Couzau i la senyora Duran surten per la primera dreta, mentres l'Ernestina fa entrar a en Frontignac pel fons.

ESCENA V

DURAN, després FRONTIGNAC, després ERNESTINA
i finalment senyora DURAN.

- DURAN. *Sol i passant cap a l'esquerra* El vaig a despatxar ab cinc minuts.
- FRONT. *Entra, porta un sombrero tou de grans ales, genre mexicà. Baixa cap a la dreta* Senyor, jo soc el desconegut que acaba de fer-se anunciar.
- DURAN. Vol fer el favor de seure?
- FRONT. No tinc temps de seure. És vostè mateix el senyor Duran?...
- DURAN. En persona... Però, seguí.
- FRONT. No tinc temps.. És casat vostè, segons sembla?
- DURAN. *Una mica molestat.* Ho soc: però no se en que puc semblar-ho...
- FRONT. Està bé. Cridi a la seva senyora.
- DURAN. Diu que? ..
- FRONT. Dic que cridi a la seva senyora.
- DURAN. Y no pot explicar-me en quins motiu fonamenta aquesta ordre?
- FRONT. Ah, un timbre! *Veient un timbre electric corre a apretar-lo:*
- DURAN. Però, senyor meu, vol fer el favor d'explicar-me...
- FRONT. *Anant cap al centre de l'escena.* Ja li he dit que no tinc temps. *Al'Ernestina que entra per la segona dreta.* Vagi a avisar a la senyora; depressa. *Ernestina s'en va per la primera dreta.*
- DURAN. Caballer!... Me sembla...
- FRONT. Pst!... No perdem el temps en paraules inútils.
- DURAN. *Estupefacte.* Això es inaudit!... Inaudit!
- SRA. D. *Entrant per la primera dreta.* Que'm demanaves, Benjamí?
- FRONT. *Saludant.* Senyora. . . *A en Duran.* És aquesta la seva muller?
- DURAN. Si vostè no disposa lo contrari.
- FRONT. Y no'n té cap més?
- SRA. D. Me sembla que no
- FRONT. Sent aixís... Tinc l'honor de saludar-los. *Mitj mutis.*
- DURAN. Ah, no; no pot ser que se'n vaigi d'aquesta manera! Escolti, escolti.
- FRONT. Digui... i pensi que porto pressa
- DURAN. Però, se'n va sense dir-nos res més?
- FRONT. Ja estic llest, jo...

DURAN. Bé pero... després d'haver regirat la casa, d'haver fet anar i venir a la criada i a la meva senyora mateixa, no està bé que se'n vagi sense dir-nos al menos a qui tenim el disgust de deure aquet trasbals.

FRONT. Me dic Frontignac.

DURAN. No n'hi ha prou ab això.

FRONT. *Interposant-se entre marit y muller.* Què més volen?... Volen saber qui soc? Volen coneixer la meva historia?... *Se mira et rellotge.* No tinc temps. ...pero ja que s'hi empenyen, siga així! *Torna a mirar el rellotge.* Son dos quarts de deu; tenim feina tallada fins a demà al mitj dia.

DURAN. { Fins a demà al mitj-dia?...

SRA. D. {

FRONT. A menos que no vulguin que abrevii.

Se asseu a la cadira d'aprop de la taula. La senyora al canapè i en Duran al tamboret.

DURAN. Si, fassi'm aquest favor, abrevii, abrevii!

FRONT. *Tot posant-se cafè.* Està bé. Doncs, passaré per alt els meus primers anys, els meus primers viatges, les meves primeres aventures, els meus primers amors i els meus primers desenganys...

SRA. D. Passi-ho, passi-ho per alt.

FRONT. I arribaré de dret al meu viatge a París.

DURAN. Es de provincies, vostè?

FRONT. *Tot tirant-se poc a poc set o vuit terrossos de sucre a la tassa.* Soc d'Alger. Crio camells a Biskra. milloro les rases... els trio...

DURAN. Y perxò volia conèixer a la meva senyora?

FRONT. *Continuant la tasca de posarse sucre al cafe.* No; no'm fa pel meu negoci.

SRA. D. *Resentida.* Tantes mercès.

FRONT. No les mereix... Jo vivia feliç...

SRA. D. Si no té prou sucre, n'hi fare portar més.

FRONT. No's molesti, senyora, no's molesti: casi no'n tasto... soc diabètic. *Beu.* Continuo; jo he viscut feliç allà, als confins del desert, fins que les necessitats del meu negoci me cridaren fa cinc anys a Alger. Allí la vaig conèixer. Era hermosa com una Au del Paradis. Li vaig oferir el meu camell millor... pero va contestar-me que s'estimava mes la meva mà. Nou mesos després...

SRA. D. Va ferlo pare.

FRONT. No, senyora; va ferme... una mala passada.

Aquella Au del Paradis, va resultar una Au de corral.

DURAN. Ah, ho presentia!

FRONT. I un dematí, aprofitant-se de que jo me n'havia anat a Xetma conduint una caravana de camells, s'escapà ab un parisenc que va trobar, segons sembla, al cassino de Biskra. El parisenc se deia Duràn. *Ben.*

SRA. D. Eh?

DURAN. Tranquilisa't, Adelaida: aquest Duràn no soc jo. *A en Frontignac.* Begui una copeta de cognac i continuï.

FRONT. *Tot servint-se i bevent dugues copes de cognac.* Gracies.. Altres haurien plorat... cridat... etc... Pshel! Jo al cap de vuit dies ja no hi vaig pensar mes. El negoci m'a sorvia i prosperava continuament. *Ben una tercera copa.*

SRA. D. Si'l cognac no li agrada, li faré servir alguna altre cosa.

FRONT. Li remercio, senyora, però aborreixo l'alcohol. Acabem: no m'hauria preocupat mai més de la senyora Frontignac si darrerament a Oràn no hagués conegut a una dòna incomparable. Un caparró d'àngel, sobre un coll de cigne, ab un cos de cerva!.. Vareig oferir-li el millor dels meus camells, però's va estimar mes la meua mà...

SRA. D. *A mitja veu.* Jo al lloch d'ella m'hauria estimat mes el camell.

FRONT. Però m'es impossible donar-li no habent obtingut el divorci ab la meua primera muller.

DURAN. *Aixecant-se.* Ja ho comprenc. I ara vostè va visitant tots els Duràns de París pera retrovar-la.

FRONT. *Que també s'ha aixecat així com la senyora Duràn.* I per atrepar-la ab el seu amant, veliaquí... Ja n'he vist una vintena de Duràns! Ni ha tota una població de senyors ab l'apellido de vostre, a París! I lo pitjor es que la majoria no tenen ascensor.

SRA. D. Cregui que si'ns hagués avisat ab temps, nosaltres n'hauriem fet posar.

FRONT. Li agraeixo la intenció, senyora. *A en Duràn ab amargura.* Si la meua dòna no tingues com té un cor de tigre, hauria triat un amant d'un nom menos vulgarot.

DURAN. Ja no'm resta mes que desitjar-li bona sort.

FRONT. Oh! La trovaré, perxò. I, digni; no te pas cap germà o nebot de part de pare, vostè?

- DURAN. Soc l'únic home de la meva família.
FRONT. Pobra família, doncs! .. En fi *Sabudant.* Senyora...
Cavaller. . *Mitj mutis.*
DURAN. Servidor.
FRONT. Ah! Ja me'n descuidava. *Li dona una targeta que 's
treu de la butxaca.* Aquí té una casa i un amic a les
seves ordres.
DURAN. Però...
FRONT. No's molestin, no's molestin... Ja conec el
camí *Surt ràpidament pel fons.*
SRA D. Què es això?
DURAN. *Llegint.* « Preu corrent: camells a partir de cinc
cents francs » *Estripant la targeta.* Quin home més
original!
SRA. D. En efecte...

ESCENA VI

DURÁN, senyora DURÁN, després COUZAU i després
ERNESTINA

- COUZ. *De la porta.* Se pot entrar?
DURAN. Endavant.
COUZ. *Entrant.* Era'l sàtir de Vincennes o no?
DURAN. Cà! Era un marxant de camells, que's vol di-
vorciar d'una gallina ab cor de tigre, per casarse
ab una cerva ab coll de signe.
COUZ. Ja! Un drama al Jardí Zoòlogic!
DURAN. *A Ernestina que ha entrat per la segona dreta i 's disposa a en-
dursen els cafes y els licors que hi han sobre ta taula.* Ah! Er-
nestina. No han pas portat un quadro per mi?
ERNES. No, senyor. *Se'n va.*
SRA. D. Un quadro? Tú has comprat un quadro?
DURAN. Sí, ha sigut una ganga i una bona acció. Me l'
han de enviar aquest vespre o demà.
COUZ. I de qui es aquest quadro?
DURAN. De la Zezè.
SRA. D. 1.a Zezè?
COUZ. Qui es la Zezè, una pintora?
DURAN. Sí, una vella molt velleta que es pobra i esgue-
rrada i's guanya la vida com pot. Es manca...
ja veieu!
SRA. D. Es manca? Doncs, còm pinta?
DURAN. Ab els peus.
COUZ. Això no es tant extraordinari com sembla senyo-

- ra. D'aquesta mena de tècnica n'hi ha tota una escola de pintors.
- DURAN. Me l'ha recomenada en Bencoville: sabs qui vui dir? El meu confrare de l'octava cambra... I ja comprendràs que no podia desairar-lo a n'en Bencoville.
- SRA. D. Però podies havèrmela consultada aquesta compra abans de fer-la. I quan t'han costat les trepitjades de la Zezè?
- DURAN. Casi res: un tros de pà. Quinze francs, marc i tot.
- SRA. D. No son cares, no: en efecte.
- DURAN. I ja'l veuràs el quadro, ja. Està molt be! Vui posarlo a la sala de billar.
- SRA. D. *Fent un crit.* La sala de billar! Tens raó! Ai, Déu meu!..
- DURAN. Què t'agafa ara?
- SRA. D. Que hi hem deixat sols a la Flora i al seu promès allí, ja fa un quart! Vaig a donar-los un cop d'ull.
- DURAN. Ben fet; això està ben fet. Vés, vés... *La senyora Duràn se'n va per la primera esquerra.*

ESCENA VII

DURAN i COUZAU

- COUZ. Senyor Duràn!
- DURAN. Servidor...
- COUZ. *Portant-lo sota'l llum.* Miram ben bé als ulls ..
- DURAN. Perquè?
- COUZ. La Zezè, no es vella ni manca... La Zezè es una adorable rossa de vintivuit anys, que sab aont té la mà dreta i l'esquerra.
- DURAN. *Espaterrat.* Calla, desgraciat! Silenci!
- COUZ. Tinc o no tinc raó?
- DURAN. *Baixant el cap i ab veu baixa.* Sí, pero...
- COUZ. *A tò de mentor.* Tu l'aimant de la Zezè? Tu, el president de la novena cambra?
- DURAN. *Costantli de dir.* La vaig conèixe a l'exposició de senyores pintores. . Ai, amic meu! Quina dòna i quin talent! Veuràs; obra la mà. *En Couzau l'obra.* Posa-i en aquesta mà l'inspiració d'en Miquel Angel. La trassa d'en Rafel i la gracia d'en Latour; barreja o tot plegat i tira-i un pessic de

Murillo i dos grams de Rubens i ramena, rame-
na fort, fort; ja està!

COUZ. Ja està!

DURAN. Sabs que hi tens a la mà, ara? El geni de la Zezè;
d'aquesta dòna incomparable que viu per mi,
per mi sol.

COUZ. Si que has estat de sort!

DURAN. Ah!.. Y es desinteresada, com tots els grans ar-
tistes.

COUZ. *Ab irònica admiració.* Ah!... Ah!..

DURAN. No te'n somriguis, no... Es aixís i prou. Air ma-
teix m'ho deia: T'estimo, perquè t'assembles a
en Velazquez.

COUZ. En efecte, sembleu bessóns. No m'ni havía fic-
sat mai, vès!

DURAN. Diu que m'hi assemblo vist d'esquena, sobre-
tot. D'aquí ve que sempre m'anomeni per Ve-
lazquez. *S'asseu al canapè i en Couzau a la seva esquerra.*

COUZ. Y... encara no t'ha demanat aliment, aquesta
gloria de la pintura?

DURAN. És una artista i no una cortisana! «Mai entre tu
i jo,— m'ha dit moltes vegades,—se parlarà de
diners; cada mes me compraràs un quadro i
prou» Y n'hi he comprat un.

COUZ. Y te l'ha venut per quinze francs, marc i tot?

DURAN. Però quinze francs? Què fas broma, ara? Me
n'ha costat quatre mil!..

COUZ. Ah, ja!

DURAN. Regularment els vent a cinc mil, pero a mi me
'n rebaixa un miler... perquè m'assemblo an en
Velazquez.

COUZ. Te fa una distinció que has d'agrair-li tota la
vida... Però, desgraciat, la teva dòna se n'ado-
narà de que compres un quadro cada mes.

DURAN. M'escusaré dient que vui acaparar els Zezès pe-
ra valorarlos fabulosament en el séu día

COUZ. *Aixecantse i passant a la dreta.* Mira Duràn; no inten-
to tòrcer les teves inclinacions, pero has de
convenir que no pot esser ben vist que un ma-
gistrat...

DURAN. Un magistrat té dret a enganyar a la séva dòna,
si l'enganya magistralment.

COUZ. Ah, si t'ho prens aixís!.. Y, díguem: ets felís?

DURAN. Tant, que actualment el seté cel me fa l'efecte
d'un entressol. Silenci! *Va cap a la dreta. Surt la se-
nyora Duràn per la segona esquerra.*

ESCENA VIII

Els mateixos i Senyora DURAN

SRA. D. *Desde la porta.* Quedint-se aquí... pero; enteniment eh? *A en Duran.* Quina hora es, Benjamí?

DURAN. Aprop de les deu.

COUZ. Els nuvis no poden trigar.

SRA. D. *Posantse entre ells dos.* Tinc grans desitjos de tornar a veure a la meva filla; de saber com l'hi ha anat

DURAN. No te'n dones vergonya de sentir aquesta mena de curiositats, a la teva edat?

SRA. D. Si no es pas per curiositat que desitjo tornar-la a veure. Es que la nena acabava de sortir del convent, era la mateixa ignocència ab persona i...

DURAN. Si, es vritat; deu haber suferit una sotregada tant violenta ab el cambi d'estat, que qui sab l'efecte que pot aver-li produït.

SRA. D. Per altre part, el dia del casament va marxar sense donarme temps de dirigir-li's darrers concells.

DURAN. Això no t'amoini; els que tú haigis omès, els haurà rebut del seu marit.

ESCENA IX

Els mateixos, FLORA, GONTRAN, després PAULETA
i DE TRIVELIN.

*Flora entrant rapidament per la segona esquerra
seguida den Gontran.*

FLORA. Mamà: ja son aquí! S'ha parat un cotxe davant de l porta.

SRA. D. *A punt de desmaiarse* És ella: la meva filla! El meu fill!

DURAN. El comte y la comtesa!

SRA. D. Oh, Déu meu! La alegrta!... l'emoció!... *Cau desfallida a la cadira d'aprop de la taula. En Couzau corre cap a ella.*

COUZ. Què té, senyora?

DURAN. Adelaida, valòr; sigues dòna cinc minuts al

menos.

SRA. D. *Redresant-se.* Ho sere. *Se aixeca.* La porta del fons s'obra i apareix la Pauleta seguida den de Trivelin. Trajos de viatge.

PAULE. *Tirantse als brassos de sa mare.* Oh! Mamà, mamà!

SRA. D. Pauleta, filla meva!

DURAN. Gendre, fill meu!

TRIVE. Senyor Duràn!

DURAN. Senyor Duràn! Vol fer el favor de dir-me sogre?

TRIVE. Estimad sogre! *A la Flora.* Bona nit, Flora

FLORA. Bona nit, Robert.

TRIVE. Oh! Senyor des Barbettes.

Abrassades. La senyora Duràn es a la dreta ab la Pauleta.

DURAN. *A la seva dòna que encara abraça a sa filla.* Adelaida, estimada Adelaida; has acapatat a la comtesa. Deixans-ne una mica pera nosaltres.

PAULE. Ah, papà! El meu papà! *Pare i filla s'abracen ab efusió*

SRA. D. *Obrint els brassos a en de Trivelin.* I doncs, Robert? Què espera?

TRIVE. Esperava camp lliure, sogra del cor! *S'abracen també.*

PAULE. *A la Flora y abraçantla.* Bona nit, Flora... Gontran! Oh!... I el meu padrí. Quina sorpresa mes agradable.

DURAN. Havèu tingut bon viatge?

TRIVE. (**Excelent!**

PAULE. (

SRA. D. *A la Pauleta.* Veiam la cara. *La Pauleta s'acosta a la senyora Duràn.* Està superbà, oi, senyor Couzau?

COUZ. Superba!

PAULE. Mai m'havia trobat tant bé com ara.

SRA. D. *Donant un copet a la galta de'n de Trivelin.* En Robert en cambi, sembla que arriba tot fadigat..

TRIVE. Vol dir?

DURAN. En efecte, sí.

PAULE. *Ignocentement.* Doncs no te raó de estar gens més cansat que jo.

DURAN. Qui sab!... qui sab!...

SRA. D. I digueu-me. *Interrompentse.* Flora, retirat una mica ab el senyor des Barbettes. *Als nuvis.* Digueu-me, fills: no'ns porteu rès de nou?

PAULE. Sí!

SRA. D. (

DURAN. (Ah!...

COUZ. (

Couzau, Duràn, Pauleta, senyora Duràn, Trivelin. Flora i Gontran al fons a l'esquerra.

PAULE. Portem regalos que havem comprat a Venecia i que arribaran dintre dos o tres dies.

SRA. D. No parlo d'això, jo. *Baix a de Trivelin mentres la Flora va a parlar ab sa germana* Còm està l'August?

TRIVE. L'August?

SRA. D. Si, e, bisbe?

TRIVE. Quin bisbe?

SRA. D. El meu net, home de Déu, el meu net.

TRIVE. *Anguniós.* Ah!... sí, be; gracies. Ab tot, encara... encara no passa d'esser una esperansa pera la gloria i el prestigi de la religió.

SRA. D. Fa bé de ferse desitjar el bisbe; oi, Benjami?

DI RAN. Un dels caracters dels veritables homes de mèrit es el de no supeditarse a la voluntat dels altres.

SRA. D. Certament!.. Vina, Pauleta, v'hi ensenyarte la habitació que us havem preparat.

PAULE. Ja vinc, mamà.

TRIVE. Jo també vinc.

SRA. D. No; tornem desseguida .. Quedis aquí ab aquets senyors, vostè Haig de parlar ab la Pauleta.

TRIVE. *Inquiet.* Què es proposa?

SRA. D. *Baix.* (Tinc l'obligació de saber si es ben felissa en el nou estat.)

TRIVE. *Apart* Déu meu!

SRA. D. Anem, Pauleta?

PAULE. Quan vulguis, mamà; deixem pendre el meu saquet de viatge.

Surten mare i filla per la primera dreta.

FLORA. *Baix a Gontran.* Ningú fa càs de nosaltres... Anem al menjador?

GONT. Sí, sí... *I desapareixen per la primera esquerra.*

ESCENA X

TRIVELIN, DURAN i COUZAU.

TRIVE. *que ha estat prop de la primera dreta molt agitat.* ¡Ai, ai... ai!

DURAN. Què té gendre? Sembla que està tot inquiet i preocupat.

COUZ. Si que es vritat.

TRIVE. Ai!... Si vostès sabessin...

DURAN. Què hi ha?... Què ha passat? Que no s'ha portat com devia la meua filla?

TRIVE. La Pauleta?... Si es exquisida la meua muller!... Si es un àngel!

DURAN. I doncs? Que no li ha plagut prou la nostra rebuda?

TRIVE. No digui això!

DURAN. I doncs?... De mí no pot tenir res que dir?

TRIVE. Oh!... nó...

DURAN. I la Adelaida està enamorada de vostè.

COUZ. I això es ben d'agrair, tractantse d'una sogra.

TRIVE. Fins ara potser sí que ha estat enamorada de mí... pero d'aquí un instant la veuràn sortir d'aquesta cambra, furiosa, ab els ulls fora del cap... i, ja la sentiràn!... Què m'ha passat a mí! Déu meu! Què m'ha passat?

DURAN. Què vol dir?

COUZ. Me sembla que jo hi soc de més ara aquí.

TRIVE. Oh, no, no, senyor Couzau! Com a padrí de la núvia, no hi es de més, vostè, nó.

DURAN. Pero, parli, parli d'una vegada.

TRIVE. Un segón; la senyora Duràn no pot tardar a tornar i m'estimo més sortirne d'una sola vegada.

ESCENA XI

Els mateixos i senyora DURAN.

Surt furiosa pero tractant de contenir-se.

SRA. D. Senyor Comte Robert de Trivelin!

TRIVE. Ja es aquí!

SRA. D. Digui, doncs, que es un pobre home, vostè?

DURAN. Pero; que hi ha?... Aclarhi-mo d'una vegada; què ha succeït?

TRIVE. Escoltin-me, escoltin-me, abans de jutjar-me.

Els invita a seure's. La senyora Duràn s'asseu al canapè: en Duràn al tamboret en Couzau al silló. En de Trivelin entre en Duràn i la taula. Pausa solemniat.

Quan vaig demanar la mà de la Pauleta, jo l'adoraba... i la adoro encara, no s'impacientin. Jo havia sigut un calavera... i vostès m'exigiren sis mesos de prometatge.

DURAN. Pera posar a prova la seva anunciada regenera-

¿Porten res de pago?...

ció. De totes maneres, no's pot queixar de no-saltres; li permettem veure a la seva promesa cada dia.

TRIVE. Però vostès no calcularen lo que signifiquen sis mesos per un promès fidel, i, de conseqüent, afixat d'amor al que se li diu «Mir i no toqui.» *Dirigitse a la senyora.* Surto al pas a la primera objecció que vostè va a ferme: vostè'm dirà, al arribar a aquest punt «Si tanta fam tenia, podia fersela passar al primer restaurant que trobés.» Oi?

SRA. D. Ah, nó, senyor, nó. No m'ha passat pel cap ferli una semblant objecció. Continui.

TRIVE. Continuo, doncs. L'estimava massa jo a la Pauleta per enganyarla! Vui dirho ab orgull; potser un dia enganyaré a la meva muller, però a la meva promesa no vaig enganyarla mai. I veliaqui l'estat d'ànim .. en que'm trobava els darres dies de solterí«.

COUZ. És l'estat normal de tots els promesos.

DURAN. *Alegrement.* Així'm trobava jo en el mateix trascendental moment de la vida. *A la senyora.* Te'n recordes?

SRA. D. No interrompeixin al senyor de Trivelin!

TRIVE. Arriva el dia del casament. Quin dia! La cerimonia a la Iglesia, el *lunch*, els convidats que estrenyen continuament la mà i mai acaben de despedirvos. Per fi, a les deu, la Pauleta i jo'ns retiravem. El nostre departament reservat ens esperava a la Estació del Nort, i montem; el tren se posa en marxa i jo abrosso per primera vegada a la meva cobdiciada Pauleta. Ella tremolava esporoguïda, la pobreta, i aleshores vaig comensar a dirli frasses incoerents, paraules sense solte, però totes delicioses, retornadores...

DURAN. En indèntiques circumstancies, que n'hi vaig dir jo també de bestieses a la meva dòna. *A n'ella.* Te'n recordes?

SRA. D. *A en de Trivelin.* Continui!

TRIVE. De mica en mica renasqué en ella la confiança, i la nostra conversa devingue, primer, dolça, després, tendre, després... mes tendre... després apasionada... Ab tot, jo havia resolt esperar, esperar i no .. esser el marit de la meva muller fins a Bruseles. Però per moments sentia que una altre resolució s'aferrava en mi, la de no esperar ser al estranger per consagrar el meu nou estat,

la de inmolar la flor de tarongine sobre el terrer sagrat de la patria!

DURAN. Molt bé!

TRIVE. Ella, la pobrisona, en aquells instants pantejava, pantejava sotmesa a la influencia d'una emoció desconeguda. Jo estava fora de mi i no vaig adonar-me de que el tren se parava! I al punt en que anava a realisar-se el més bell dels méus insomnis; quan anava a pagar el méu tribut de patriota, s'obrí la porta i un home plé de galóns cridà: «Porten rès de pago?» Era un empleiat de la Aduana

DURAN. *Rient.* Ah, ah, ah! Es graciós!

TRIVE. No pas per mil La sotregada fou violenta, l' impressió funestissima. Vaig tirar a fora del vagó a n' aquell insolent aduaner, però l'encant ja s' havia fos! Instantaneament m'iuvadí una mena de laxitut nerviosa, d'anorreament mortal. Pera acabar, al arrencar el tren els insomnis se desvanesqueren, i el tribut que devía a la patria quedà sense pagar, porque jo, ja no portava rès de pago!

COUZ. Dimoni, dimoni!

DURAN. Veiam, veiam; aixó no pot ser!

TRIVE. Es tal com els dic. I mentres tractava de referme de la impressió rebuda, la Pauleta s'adormí sense sospitar rès de lo que acabava de passar. Vaig respectar el séu somni, i, a Bruseles, la pobra, acavà la dormida tant apaciblement iniciada.

DURAN. Però, a l'endemà?...

TRIVE. A l'endemà... Déu méu! No sé com ni perquè; Però es lo cert que, en el precís moment psicologic interromput al día abans, resurgí davant méu l'imatge del aduaner, repetint la frase fàtídica, i la ficció produíls mateixos efectes de la realitat.

DURAN. Però, perquè hi pensaves en el aduaner?

TRIVE. Cregui que no hi pensava per gust: però m'era impossible sustrèurem d'aquella obsessió.

DURAN. Però, i a l'endemà passat?

TRIVE. A l'endemà passat, ja havia perdut tota la confiança en mi mateix. I ficxin-si, en aquets casos quan s'ha perdut la confiança en un mateix, s'ha perdut tot! *S. aiweca.* En els dies succesius he volgut deixondar els méus nirvis, viatjant per Alemanya, per Suissa, per Italia, i a tot arreu, comprenen? a tot arreu, a Venecia, a Roma, a

Berlín, m'ha perseguït aquest execrable aduaner, i cada vegada en els moments precisos, supremes, he sentit la seva pregunta burleta: «Porten rès de pago?» I aleshores m'he desplomat de des dels cims de la meua exaltació al abim de la propia inutilitat. . . *Se deixa caure sobre la cadira.* Ara ja coneixen tota la veritat, la trista veritat!

DURAN. I la Pauleta, què hi diu?

SRA. D. La innocenteta no s'ha adonat de rès, perquè a cada una de les preguntes que acabo de ferli, m'ha mirat, obrint extraordinàriament els seus ullassos, tota asombrada, com si li demanés el nom de la sogra de Nabucodonossor.

DURAN. Ja es ben original tot això *A Couzau*. I tú, que'n penses?

COUZ. Penso que si les coses continuen així, el senyor bisbe trigarà a ingressar al seminari.

TRIVE. *Aixecantse* Ah! Aquest aduaner! I aquesta frassel! Aquesta frassel! *Tots s'aixequen.*

SRA. D. Però, senyor meu; quan se te un temperament així, no s'ha de casar un home; s'ha de fer frare.

DURAN. I encara!

TRIVE. Ah! Fasintme un favor. No'm gastin ironies. Això que'm passa no's pas cosa de riure.

DURAN. I cà ha de ser! Vegi si ho es, que li anuncio ab totes les formalitats legals i pel seu coneixement i efectes convenients, que aquesta situació no pot eternisarse.

SRA. D. I que jo vui tenir nets. Que vui tenirne!

TRIVE. I jo també!

DURAN. Nets, vostè? Això ja es el comble de la fantasia, home!

TRIVE. Deixin referme d'aquest contratemps, que no es més que pasatger, i ja veuràn!

SRA. D. Li donem un mes de temps. Si d'aquí a un mes...

COUZ. Pem' tin-me, amics meus.

SRA. D. *Ja violenta* No'ns destorbi ara, vostè Segui.

COUZ. Gracies, senyora! *Se'n va a seure a la butaca.*

SRA. D. Vol que li digui lo que en penso de tot això? Que vostè a vingut a oferir a la meua filla les sobres d'un festí.

TRIVE. Ho nego, senyora!. . Ho nego energicament!

DURAN. Oh; si al menos coneixés l'art d'aprofitar les sobres!

TRIVE. *Indignant.* Senyor Duràn!

SRA. D. *Al seu marit.* La vritat es que la culpa de tot lo que passa, la tens tú.

DURAN. Jo?

SRA. D. Si el senyor no hagués volgut per gendre un noble u... *gentleman*.

DURAN. Dispensa: tu eras la que volíes veure a la teva filla comtesa.

Se disputen, tenint al gendre al mitj i atropellant-lo.

SRA. D. Jo?... jo?...

DURAN. Sí, senyora, sí, tú. Ja saps que jo m'hi oposaba an aquet casament... Ja saps que jo soc un vell republicà, fill i net de republicans, que el méu a vi va morir a les barricades.

SRA. D. Ah, això es massa! Si jo sempre t'havía dit: *Mostrant a en de Trivelín.* Aquet jove te un cap que no m'agrada gens.

DURAN. Ah, no; era jo'l que ho deia això.

SRA. D. Tu?... tu, Benjamí?

DURAN. Jo . jo, Adelaida.

COUZ. Vaja, amics méus, calmint-se i deixim dir.

SRA. D. Altre vegada, senyor Couzau no's fiqui alla aon no'l demanen, si vol fernes aquest obsequi.

DURAN. Sèu!

COUZ. Seiem-hi, doncs. *S'entorna a la butaca.*

SRA. D. *A en de Trivelín.* En quan a vostè, senyor méu, velia-quí la meva resolució definitiva; li dono tres dies...

TRIVE. Tres dies?

SRA. D. Si al cap de tres dies no ha sigut el marit de la seva muller, reclamarem el divorci?

TRIVE. El divorci?

DURAN. Tres dies!... Ni una nit més!

SRA. D. Y un cop pronunciat el divorci, casarem a la Pauleta ab el senyor La Baule.

TRIVE. Ab el senyor La Baule?... Y qui es el senyor La Baule?

DURAN. Un home qu'estima a la Pauleta, un xicot ple de juventut i d'entusiasme, i que varem fer la tontería de postergar, pera afavorir a vostè.

TRIVE. Què'm conta?

DURAN. Ja està convingut ab ell.. Ja sab que te'l número dos.

TRIVE. El número dos? *Ernestina surt per la primera dreta.*
Couzau, Duran, Senyora Duran, Trivelín.

ESCENA XII

Els mateixos i ERNESTINA

- ERNES. *A de Trivelin.* Senyoret!
- TRIVE. *Nervosa.* Què?... què hi ha?
- ERNES. La senyoreta demana la clau.
- TRIVE. La clau?... quina clau?
- SRA. D. *Irònica.* La clau de la maleta dèu volguer dir. Vagi; dediquis a ajudar a la séva muller en les feines d'endressar la casa, per ara! Síguili util al menos, ja que no pot serli agradable.
- TRIVE. *Baix y mostrant a l'Ernestina.* Senyora, li prego que no posi a la gent al corrent d'aquesta historia... *A Ernestina.* Està bé; ja li vaig *L'Ernestina se'n va pel fons (Apart)* Divorciarnos!... El número dos!... Ah, ja'n parlarem, ja'n parlarem! *Y se'n va per la primera dreta.*

ESCENA XIII

Els mateixos menos l'RIVELIN, després ERNESTINA i després LA BAULE

- COUZ. Pobre xicot!... No'n te la culpa ell, vaja, de lo que passa!
- SRA. D. Menos la tinc jo.
- DURAN. Ni jo.
- ERNES. *Pel fons, anunciant.* El senyor La Baule.
- DURAN. Eli!
- SRA. D. Ah! Entri, entri, fill méu, entri. *Apareix La Baule plorant. L'Ernestina se'n va*
- COUZ. *(Apart.)* La font ambulanta.
- LA BAU. Vinc a donarlos el méu «Adéu.»
- SRA. D. { El séu «Adéu»?
- DURAN. {
- LA BAU. Sí, senyors... decididament no hi puc viure-i a París; es un dolor superior a les meves forces... Vui anarmen a plorar cap al mitj-día... Demà dematí marxo.
- SRA. D. No marxa, no, senyor!

LA BAU. Dispènsim! Pero, demà-passat, Monte-Carlo ja estarà inundat de les meves llàgrimes.

SRA. D. Li dic que nó. Vostè no marxarà fins d'aquí tres dies.

DURAN. Suposant que marxi.

LA BAU. Perquè?

SRA. D. Perque d'aquí tres dies pot passar... que tampoc haigi passat rès.

DURAN. Y, en aquet cas, vostè's casarà ab la Pauleta.

LA BAU. Eh?... Jo?... Casarme ab la Pauleta!

DURAN. Sí; probablement la recuperarem.

LA BAU. Ah, ja n'estava segur! Aquest miserable de Trivelin l'ha feta molt infelissa!

SRA. D. No dirè tant, pero si que's pot assegurar que no l'ha feta gaire felissa.

LA BAU. No'm ve de nou, nó!

DURAN. Escolti!

COUZ. Home, suposo que no tractes de contar-li al senyor...

DURAN. Pero, tu, què n'has de fer? *Parla baix a l'orella de'n La Baule.*

SAR. D. *A Couzan.* Té raó!

LA BAU. *Fent un crit.* Oh!

DURAN. Ho hauria dit mai?

LA BAU. Oh! *Fent un crit més fort.*

DURAN. Y cada vegada que veu a l'Aduaner..

SRA. D. Y com que vostè té'l número dós, si dintre de tres dies les coses continúen com fins aquí, la nostra filla serà pera vostè.

DURAN. Serà per vostè!

LA BAU. *Emocionat.* Oh, senyora! Oh, senyor! Jo juro que la faré felissa! *Y trenca a plorar.*

DURAN. Prou, home; no plori mes ara ja!..

LA BAU. *Tirantse'li als brassos.* Es d'alegría, aquesta vegada, es d'alegría!

SRA. D. Y jo, fill meu?... Vina als méus brassos! *La Baule se tira als brassos de la Sra. Duràn, al punt que de Trivelin sur per la primera dreta.*

ESCENA XIV

Els mateixós i TRIVELIN

TRIVE. *A en Duràn.* Qui es aquest senyor que abraça a la seva senyora?

DURAN. El promès de la de vostè.

TRIVE. De debò?

DURAN. És el senyor La Baule.

TRIVE. Ell! *Anant a trovarlo.* Caballer, si vol un consell d'amic, surti d'aquí al moment.

LA BAU. I qui es vostè pera donar-me concells?

TRIVE. Jo soc el comte de Trivelin.

LA BAU. Ah; es vostè l'home de l'Aduaner?

TRIVE. *Fora de si.* Còm?... És a dir que l'hi han contat?...
A La Baule. Caballer: desde aquest instant hi ha entre vòstè y jo un compte pendent, que per la meua partestic disposat a pagar desseguida.

LA BAU. *Irònic.* Però, si vostè no porta rès de pago.

DURAN. {
SRA. D. { *Rient i aplaudint.* Ben dit! Molt ben dit!

TRIVE. Oh, surtil! Surti d'aquí, desseguida, o faré una desgracia!

LA BAU. Senyor méu!

SRA. D. No, no li contesti.

DURAN. Vostè, torni d'aquí tres dies i prou.

LA BAU. Doncs, sigal! Me'n vaig. *A la senyora Duràn mirant de qua d'ull a de Trivelin.* A reveure, estimada sogra.

SRA. D. Fins a la tornada, gendre.

LA BAU. *A en de Trivelin.* Vostè i jo 'ns veurem més sovint de lo que vostè's pensa.

TRIVE. *Furiós.* Vàgisse'n!

LA BAU. Per ara, no mes!

SRA. D. *Acompanyantlo.* Vagi, fill méu, vagi.

LA BAU. Oh! És que no'm fa por, nò! *Se'n va pel foro, acompanyat per en Duràn i sa muller.*

ESCENA XV

TRIVELIN i COUZAU.

TRIVE. Que me'n diu, vostè, de lo que'm passa? Ah, els malvats!... els vils!.. La veïla sobretot!

S'asseu a la cadira.

COUZ. *Acostant-si.* Calmis, calmis!

TRIVE. Éstic perdut, anulat!

COUZ. No n'hi ha per tant, tampoc! El séu cas no es pas desesperat del tot, home; es molt conegut; es un cas purament psicològic. Vostè es un nirviós, un impressionable, i veliaquí tot. La des-

gracia que ha sofert se repeteix ab molta freqüència entre els homes de mon. Aquí'm té a mí... per exemple.

TRIVE. A vostè?

COUZ. A mí mateix, sí, senyor. La meva difunta esposa, que al cel siga, no va conèixe les joies matrimonials fins dos mesos després del nostre casament.

TRIVE. De debò? I ne va tenir la culpa un aduaner, també?

COUZ. No; en mí'n va tenir la culpa un badellet.

TRIVE. Un badellet?

COUZ. Sí; m'es precís explicarli que a provincies hi ha la costum de fer als nuvis les bromes més pesades. Els testimonis de la difunta senyora Couzau, que, al cel siga, trovaren de bon gust la broma d'amagar a la nostra cambra nupcial, darrera d'un pasavent, un badellet.

TRIVE. Ja!

COUZ. Oh! son molt bromistes els provincians! Jo no vaig adonarmen, i al moment precís . compren?

TRIVE. Sí, sí; el moment aquell en que va entrar al vagó el méu aduaner. .

COUZ. Just! El badellet comensà a cridar a sa mare *En de Trivelin fa un crit de badell*. Això es! Així mateix! Furiós vaig tirar al maleit rumiant escales avall, i m'en vaig entornar cap al costat de la meva esposa pera rependra l'interrompuda conversa. Pero... cà! Va ser inútil! Aquella impressió m'havia deixat més mut que un mort!

TRIVE. Com jo, exactament!

COUZ. A l'endemà, el mateix mutisme; a l'endemà passat, també. *S'aizeca*. No'm podia treure aquella bestia del cap... Sempre el veia davant méu cridant a sa mare. ¡Qualsevol cull la flor de tarongina en aquestes condicions!

TRIVE. Y doncs; com se va arreglar?

COUZ. *Tornant a assentar-se*. Les nits pasaven malaguanyades, com les setmanes.. i jo'm deia, com vostè: «Etic perdut; anulat!»

TRIVE. I què?... i què?

COUZ. Aleshores, desesperat, vaig anar a consultar el cas ab un metge amic méu... I quan vaig dirli que comensava a perdre la confiança de recobrar l'us de la paraula, me respongué «¡No siguis tonto i vès a veure a la Clemencia!»

TRIVE. La Clemencia?

- COUZ. Una senyora que a Bayona hi tenia certa celebrat galanta.
- TRIVE. I la va anar a veure ?
- COUZ. *Aixecant-se* I la Clemencia'm retornà l'orgull de mi mateix.
- TRIVE. *Aixecant-se.* De debò?
- COUZ. *Mirant al cel.* Aquesta fôu la sola vegada que vaig enganyar a la difunta senyora de Couzau, que al cel siga.
- TRIVE. Ah, ah!... I després?... I després no n'ha patit mai més d'afonia ?
- COUZ. Mai més! Pero..
- TRIVE. Que ?
- COUZ. Que d'uns quants anys ensà, se m'acentúa un rogall crònic, que ja sé que es incurable.

ESCENA XVI.

Els mateixos DURAN, FLORA i GONTRAN i després la Senyora DURAN

- DURAN. *Entrant per la primera esquerra seguit de Flora i Contran.* Sí, sí; ja es hõra, amic mèu, de retirarse...
- COUZ. Jo baixo ab vostè, senyor des Barbettes.
- DURAN. Flora, ves a dir a la teva mare i a la teva germana, que aquets senyors se'n van.
- FLORA. Sí, papà. *Surt per la primera dreta. Gontran i de Trivelin parlen al fons ab veu baixa.*
- GONT. *A Duran, mostrantli la Flora.* És molt hermosa.
- DURAN. Oi que sí?
- GONT. Jo la faré felissa.
- DURAN. Bé me'n refio.
- GONT. Tan felissa com sa germana! *Se'n va a trobar a en Couzan.*
- DURAN. *Apart.* Com sa germana?... Pobra criatura! Déu l'enguart. *All.* Des Barbettes; escolti una paraula. *Baix i ab aire de despreocupació.* Oi que te una amiga, vostè? Díguim la vritat...
- GONT. *Rapidament.* Li juro que no.
- DURAN. I, desde quan, nó?
- GONT. Desde que estimo a la Flora; desde fa sis mesos.
- DURAN. *Apart.* Sis mesos? Igual que l'altre! A veure si també'ns donarà un que sentir aquest!

GONT. *Apart, ab estranyesa.* Perque m'ho dèu preguntar això?

DURAN. Des Barbettes; quin concepte en te format, vostè, dels empleats d'aduanes?

GONT. *Estupefacte.* Dels empleats d'aduanes?... Que son els enemics del contrabando.

DURAN. *Apart.* Això es; els enemics del contrabando. *Au a Gontran.* Demà dematí, vinguem a veure, que hem de parlar.

GONT. Sí, senyor. *Apart.* Què dèu haberhi de nou?

COUZ. *Baix a de Trivelin.* Li repeteixo, es un remei infalible.

SRA. D. *Entrant seguida de Flora per la primera dreta.* Amic Couzau, la Pauleta li prega que la dispensi pero no pot sortir; està mitj despullada ja.

COUZ. Ja està excusada... Passi-ho bé, senyora.

SRA. D. Fins a un altre moment, amic Couzau. Bona nit, Gontran.

GONT. Me permet demanarli autorisació pera despedirme de la meva promesa ab una abraçada?

SRA. D. Jove: ja coneix els méus principis. No permeto que abrassi a la Flora, fins que sigui la séva esposa.

DURAN. De totes maneres, si sent absoluta necessitat d' abraçar a una persona d'altre sexe, Gontran, pot disposar de la seva futura sogra.

GONT. Acepto l'oferiment, ab molt gust. *L'abrassa.*

DURAN. Tiri, tiri; no estigui per mí, nó.

GONT. Adéu, Flora.

FLORA. L'acompanyaré fins a la porta.

COUZ. *Baix a de Trivelin i estrenyent-li la mà.* Infalible!

TRIVE. Gracies!

FLORA. *Baix a Gontran.* Ja'ns abraßarem al corredor.

Couzau i Gontran se'n van pel foro acompanyats de Flora.

ESCENA XVII

TRIVELIN, DURAN i senyora DURAN.

SRA. D. *Que ha anat cap a la dreta ab el séu marit.* I ara, el deixem, senyor comte de Trivelin.

TRIVE. Com li sembli, estimada sogra.

SRA. D. Estimada sogra? Ja'n parlarem d'aquí a tres dies de això!

DURAN. I ja sab lo que ha de fer, ara, vostè.

TRIVE. Si, senyor, sí; ja ho sé!

DURAN. Tres dies!

TRIVE. No més tres dies?

SRA. D. Deu no'n va necessitar més pera crear a l'home.

DURAN. I la dona.

TRIVE. *Conciliador.* Ab tot...

SRA. D. Bona nit tingui, senyor comte de Trivelin.

DURAN. Bona nit, descendent d'hèroes.

Se'n van per la segona dreta.

ESCENA XVIII

TRIVELIN després PAULETA.

TRIVE. Me donen tres dies de temps pera despedirme
I pensar que a un criat, a un senzill criat n'hi
haurien de donar vuit!

PAULE. *Entrant per la primera dreta. Va ab un desabillé coquetó; les
espatlles i els brassos nus.* Què fa aquí tot sol, Robert?

TRIVE. Ai, la meva Pauleta! La meva vida! *Apart.* Tres
dies de vida! *All.* Pensava ab tú.

PAULE. Ah!

TRIVE. Vina; se'n aquí. *La agafa per una mà i la fa asseure al
tamboret, ell se asseu al seu costat, al silló, mentres dia apart.*
(Veiam aquí que no pot have-ri aduaners...)

PAULE. I que pensava vostè de mí, senyoret?

TRIVE. Vostè?... I perquè vostè?

PAULE. És estrany, pero'm fa vergonya dirli tú.

TRIVE. Ja t'hi acostumaràs.

PAULE. Díguim... ai no!... dígam: què t'has enfadat ab
la mamà?

TRIVE. NÓ!... Jo?... NÓ!

PAULE. Com que ha vingut a trobar-me i m'ha parlat de
tú ab uns termes tan... tan incomprendibles.

TRIVE. Ah, sí! I que t'ha dit aquesta santa dona!

PAULE. Coses extraordinaries que no he acabat d'en-
tendre. Pero'm sembla que estava enfadada ab
tú. M'he arribat a pensar que us havíau disputat.

TRIVE. Ella i jo? Mai de la vida! Si m'estima més que
un fill, la meva venerable sogra. No fa gaire que
'm comparava ab Déu; ja veus!

PAULE. Millor, millor. Aneu a dormir?

TRIVE. No encara, no encara, reina meua. Soc molt
fells ara teninte així aprop meu... Estant sols.

- PAULE. Tot el viatge hi havem estat de sols!
- TRIVE. Si, pero viatjant se tenen preocupacions, engu-
nies...
- PAULE. Ai, sí! Sempre tenta por que el tren li escapés,
vostè!
- TRIVE. Això es! I aquí, veus? no'n tinc gens de por de
que el tren m'escapi. I ara ets meva! Ets la me-
va dona!
- PAULE. Oh, ja fa un més que ho soc!
- TRIVE. Bé, pero fins ara no ho has estat ben bé. Ara re-
prendrem la conversa amorosa que vàrem aban-
donar fa un mes.
- PAULE. Al tren... ja me'n recordo, ja!
- TRIVE. *S'aixeca violentament.* No'n parlem més del tren!
No'n parlem més! *Ella s'aixeca.* Oh, Paulet!
La meva Lelè! *L'abrassa.*
- PAULE. Què té, Robert? El trovo tot estrany aquesta
nit!
- TRIVE. No.., no'n fassis cas... *L'abrassa més apassionadament.*
Gloria meva!
- PAULE. Ai, prou!... Me fas esgarrijar tota! Mai m'havies
abressat així!
- TRIVE. Oi que nó?
- PAULE. Ara dec semblar un colominet i tu un esparver.
- TRIVE. I un esparver qu't vol devorar.
- PAULE. Déu meu, Robert! Perquè brillen aixís avui
els séus ulls?
- TRIVE. Per fascinar-te millor, nena meva!
- PAULE. Déu meu! Perquè estrenyen fort així els séus
brassos?
- TRIVE. Per abressarte millor, cel meu!
- PAULE. Oh, Robert, Robert!

*En de Trivelin l'entra a la cambra i apaga el llum.
La escena resta fosca i solitaria. Després se veu
obrir la porta del fons i apareix La Baule, vestit ab
trajo de aduaner: porta barba postissa i un llum a
la ma.*

ESCENA XIX

LA BAULE i després TRIVELIN

LA BAU. *Quan arriba, al mitj de l'escena s'aixeca la barba i diu.* Soc
jol... Cinc lluisos a un empleiat de la Estació
del Nort, perquè'm deixés el seu vestit, i dos a
l'Ernestina perquè m'entregués la clau del pis,
i... aquí'm tenen! Oh, comte, tu no seràs el

marit de la Pauleta!... Veiam... el seu dormitori es aquí... S'acosta a la porta de la dreta que esta ajustada i mira pel forat del pany. Ah! Cristo'm val!... I que a temps arribo! *Obra la porta.*

TRIVE. *De dins* Qui hi ha?

LA BAU. *Ab veu forta.* Porten rès de pago?

TRIVE. *De dins i fent un gran crit.* Ah!

En La Baule torna a ajustar la porta, apaga el llum i fugit pel fons. Torna a quedar l'escena fosca.

ESCENA ULTIMA

TRIVELIN i PAULETA.

TRIVE. *En cos de camisa.* A ont es? A ont es?... Dona ràpidament l'electricitat i corra a obrir la porta del fons. Ningú! *Ab rabia còmica.* És inútil! És inútil tot!... Encara 'm duren les alucinacions, encara!

PAULE. *Del peu de la porta,* Robert, que no vens?

TRIVE. Ja vinc; dorm, dorm... Ja no'm queden més que dos dies! *I cau sobre el silló.*

FÍ DEL ACTE PRIMER

ACTE SEGÓN

Taller de pintor, amoblat luxosament i ab cert caient de elegancia femenina.

Al fons, gran finestral de taller: a la seva dreta, porta d'entrada general i a la esquerra finestra practicable una i altre en les parets dels baixos. Dugues portes a la esquerra i una a la dreta. A prop de la porta d'entrada, un paravent. Sota del finestral i una mica cap a l'esquerra, una taula i sobre d'ella un casco de guerrer romà. Entre aquesta taula i el paravent, un cavallet ab un quadro representant an Marius meditant sobre les ruines de Cartago. El cavallet, cobert en sa part superior ab un mantell vermell. A la esquerra una *chaise longue*, un altre cavallet colocat obliquament; un quadret menut en el cavallet i apoiat també en ell, pero per darrera, una gran tela en la que hi ha pintada una dòna quasi núa, de tamany natural; també apoiada en el cavallet una llansa de guerrer romà. Un escambell entre el cavallet i la *chaise longue*. A la dreta de la escena, un tercer cavallet, davant del que treballa assentat assobre d'un escambell, El Premi de Roma. Una cadira a l'esquerra d'aquet cavallet i un escambell a la dreta i sobre d'ell una capsa de colors oberta. A l'esquerra de la cadira i davant d'ella, una mena de tarimeta pera *posar*. A la dreta de la porta d'entrada, un *etegeter*. Entre les dugues portes de l'esquerra, un *secreter*. Teles i quadros per les parets; *bibelots*, mobles jarróns, etc. etc.

ESCENA PRIMERA

ZEZE, MARIETA i EL PREMI DE ROMA

Al aixecarse'l teló la ZEZE està assentada a la *chaise longue*. La MARIETA, asseguda sobre una cadira baixa, li acaba la *toilette*. Sobre l'escambell, a prop de la *chaise*, llima d'ungles, un respallet, etc. etc.

ZEZE. Encara no acabes, Marieta?

MARIE. Al instant, senyora.

ZEZE. Has llegit els diaris d'aquest dematí?

MARIE. No més que «Le Petit Journal.» com de costum.

ZEZE. I, què porta de nou?

MARIE. Res que valgui la pena; assassinats per aquí, terratrèmols per allà.

ZEZE. I del misteri de Vincennes, què'n diu?... No l'han agafat encara el sàtir de la viuda Tripette?

MARIE. Ni l'agafaràn mai: se veu que's un home d'un valor extraordinari.

EL PRE. De segur: n'hi ha prou ab saber que s'ha atrevit a violar a una vella de vuitanta anys.

MARIE. Ja està, senyora.

ZEZE. Gracies a Déu! Son les dugues.

MARIE. Oh, el senyor Velasques no ve mai abans de dos quarts de tres!

*Va a tancar la llima d'ungles i colocala al se-
creter. torna la cadira al seu lloch i coloca l'escam-
bell en la disposició que's descriu al principi*

ZEZE. Pel meu gust, sempre ve massa aviat.

EL PRE. Potser sí; pero, ab tot, jo'l trobo simpàtic en aquest venerable magistrat.

ZEZE. Es que no'l coneixes prou.

EL PRE. El conec per la teva mediació. I com que assegures que es un admirador del meus quadros!...

ZEZE. Això sí; m'ho ha dit moltes vegades: «Zezè, vostè hi té una fortuna a les mans.

EL PRE. Ah, ah! Si sapigués que no han agafat mai un p'ncell les teves mans i que aquest establiment te la sort de que compte ab els serveis d'un vell Premi de Roma.

ZEZE. Ha caigut al parany!

EL PRE. Com els altres.

ZEZE. Es clar! Vaig tenir una idea maravillosa al

muntar la casa! Sense ella, què hauria sigut de mi, desde que vaig deixar el meu marit? Quin pervindre m'esperava? Ser una desgraciada? Mentres que ara soc una artista; els diaris parlen de la senyoreta Zezé; exposo als salons, soc fora de concurs.

EL PRE. I pensar que si firmés els meus quadros ab el meu nom, me'ls pagarien, si me'ls compravan, a cinquanta francs marc i tot, i encara gracies!

ZEZÉ. Perque tu no'ls vents ab torna com jo.

EL PRE. Si: tu dones per torna la teva cortisanía...

ZEZÉ. Que ja sabs com la valuen els compradors, Que es estrany! No sé que tinc avui; estic nerviosa.

EL PRE. Això es que la primavera s'acosta

ZEZÉ. La primavera!... Si que tens raó. Ella deü ser la que'm fa estar somniosa de dos dies ensà, i la que'm dona aquesta formigor a les cames.

EL PRE. En Velazquez està a punt d'arribar i podràs solemnisar la entrada de la gaia estació ab ell.

ZEZÉ. Ab ell? Ah, nó! Si l'haig de solemnisar ab ell, donemla per passada ja.

EL PRE. Còm? Seràs tant desagrada ab el teu darrer admirador que no voldràs dringar la teva copa ab la seva pera donar la bona arivada al sol de Abril?

ZEZÉ. Es que avui, premi de Roma, necessito amor, i en Velazquez, sols pot oferirme protecció; quan vingui me'l trauré del davant d'un modo o altre. *Sona el timbre. Un cop sec? Es ell A la Marieta, Feslo entrar. Al Premi de Roma que s'ha aixecat. I tu, cuita: donem els pinzells y la paleta!*

EL PRE. Vols que me'n vaigí a la cuina?

ZEZÉ. No: pòsat el mantell i el casco.

EL PRE. Està bé. *Va a posarse el casco y el mantell. Després pren la llansa, puja a la tarima, y posa.*

ZEZÉ. Ara veuràs com me ric de la magistratura *Ell fa com si pintés el quadro del caballet de la dreta, Ell adopta una posició agarrida.*

EL PRE. I pensar que soc un vell Premi de Roma!

ESCENA II

Els mateixos MARIETA i DURAN

MARIE. *Entrant pel fons.* El senyor Velazquez.

DURAN. *Entrant ab un bouquet a la mà.* Bon dia, Zezé.

ZEZÉ. Bon dia, Velazquez. Oh, quin bouquet més her-
mós.

DURAN. *Posantlo en un gerret del etger.* Travallant ja?

ZEZÉ. Desde bon dematí que pinto, Estic donant el
darrer cop de mà a aquesta tela.

DURAN. Permetem que te la besí aquesta mà, l'autora de
tant maravellosos ultims cops de pinzell. *Li besa
la mà.*

EL PRE. *Apart.* Ah, cap vert!

DURAN. *Mirant la pintura.* Admirable!... Admirable...

EL PRE. *Apart.* Es vert, però te bon gust per xò!

DURAN. Zezé!... La meva Zezé!... *s'ajup per abraçarla*
Deixa.

ZEZÉ. Cuidado! *Amenasant-lo ab la paleta.*

DURAN. *Rient i com airugantse una mica de color del bràs.* Si que es
vritat que deixa! *Se treu el sombrero i el deixa penjat a la
ma esquerra del Premi. Aques: se 'l passa a la dreta.* En Duràn
se'l mira estupefacte. Ah, viu! És a dir que es una per-
sona aquest ninot?

ZEZÉ. Ja ho crec. És un italià vell en Bellacacia que li
diuen: però no'n fassis cas d'ell que no entent
ni una'sola paraula del nostre idioma.

DURAN. I qu'es lleig!... Sembla que l'hagis posat aquí
d'espantall! *Penja el sombrero a dalt del caballet de la Zezé
i passa a la dreta.*

ZEZÉ. *Apart.* Pobre Premi de Roma.

DURAN. Zezé, envia aquest *feròchi romaní*, a pendre la
fresca. Tinc ganes d'estar sol ab tu.

ZEZÉ. Està be. *Apart.* Ara hi corro! *S'aizeca com si de sòpte
li agafes alguna cosa i crida:* Ai!...

DURAN. Què tens?

ZEZÉ. No, sé... M'ha agafat com una mena d'engunia!

DURAN. Una engunia?... Sèu, sèu... *La porta cap a la chaise i
s'asseu al costat d'ella.*

ZEZÉ. Ja ho he tingut deu vegades això aquet dematí.

DURAN. I doncs?

ZEZÉ. Ja fa uns quants dies que tot sovint tinc roda-
ments de cap.. I estic més nerviosa!...

DURAN. No serà rès. no t'espantis que no serà rès.

ZEZÉ. I tinc uns desitjos més estranys.

DURAN. Eh?

ZEZÉ. Estranys i irresistibles.

DURAN. *Emocionat.* Doncs, digues?... Digues, doncs?

ZEZÉ. *Tirantse als seus braços i baixant els ulls.* A mi... 'm sembla... que si...

DURAN. *Aimecantse i ab gran joia.* De debò?... Un Zezé menut!... *Ananto a explicar al Premi.* Quina liissó li acaba de donar a aquet beneit de Trivelin!

EL PRE. *Ab accent italia.* Còm?

DURAN. Còm? I que n'ha de fer voste?

Fent seure a la Zezé.

Séu: no vull que't cansis; no permeto que aixequis un bras per rès.. I digam, digam: quina mena de desitjos tens?

ZEZÉ. Oh!, irresistibles!

DURAN. Ah, doncs. es precis satisfèrlos al moment... No siguis tonta; pensa que despres les criatures neixen senyalades per tota la vida.

ZEZÉ. Oi que si?... Doncs mira: desde que has arribat què 'n tinc un de molt venement de desitj.

DURAN. Quin?

ZEZÉ. El de que te'n vaigis...

DURAN. Eh?

EL PRE. *Apart.* Es deliciosa aquesta dona.

DURAN. No'n podries tenir un altre en lloc d'aquest?

ZEZÉ. Si no te'n vas desseguida, pressento que 'm trobaré malament.

DURAN. *S' aixeca agitat, va a a cercar el barret i al tornar topa ab el Premi.* No, no, ja me'n vaig.. I aont vols que me'n vaigi?

ZEZÉ. A l'altre costat de Paris: a l'Argenteuill.

DURAN. I què hi haig d'anar a fer allí?

ZEZÉ. A comprarme espàrrecs.

DURAN. Està bé. està bé: pero, perque vols que vaigi tant lluny a fer aquesta compra?

ZEZÉ. *Com si li anés a agafar un atach de nervis.* Oh, Déu meu!... No vol anarhi?.. Ai, el meu fillet... El meu fillet del meu cor!... Senyalat per tota la vida!...

DURAN. No: no t'ho prenguis aixís. Ja hi vaig!... Ja hi vaig!

ZEZÉ. Trials!... No't deixis enganyar ara!

DURAN. Això rai: estigas tranquila! *Alegrement al Premi.* Que hi farem! Té desitjs d'espàrrecs! Què hi farem! Es curiós, al venir jo al mon la meva mare va tenir desitj de menjar cap de bè.

EL PRE. *Apart.* Doncs se veu que no va poguer fèrsel passar.

DURAN. Un Zezé menut!... Jo pare d'un Zesè menut!...
Se'n va.

ESCENA III

ZEZÉ, EL PREMI DE ROMA i després DURAN

ZEZÉ. A la fi!... I qu'es tonto aquet home! *S'aixeca: el Premi baixa de la tarima.*

EL PRE. Tant com tu aixerida

MÚSICA

ZEZE. La Primavera que s'acosta
es la millor estació,
per camps y boscos tot rebrota
al escalf dels séus petóns.
Al cap d'avall es dona
y la dona, es sabut ja de tothom,
que a tot arreu on besa
hi fa naixer sempre algun rebot.
Salut, salut, més fecondant,
bon mes d'Abril,
un sol glopet del néctar teu
be val per mil.

TOTS DOS. Un mes com tú, bon mes d'Abril,
be val per mil.
Gosem l'amor, la Primavera,
el temps felís, el temps millor;
el temps que passa no té espera,
aprofitem-lo ara que hi som.

LLETRA

ELS DOS. Visca l'amor! Visca l'amor!

DURAN. Eh? Què es això? *Zeze i el Premi's queden sorpresos.*

ZEZÉ. Ai, es l'alegría... L'alegría d'esser mare!...

DURAN. Vaja una manera més esbojarrada de ballar...
Que no recorda que li he recomenat que no aixequés un bras per rès?

ZEZE. Ah! pero de les cames no me'n has parlat.

DURAN. He observat ademés que el vell macarroni parla va perfectament la nostra llengua.

ZEZE. La parla, pero no la comprèn.

EL PRE. Grazie, signori, grazie.

DURAN. Està bé .. està bé. Endemés he tornat per preguntarte quants manats ne vols d'espàrrecs.

ZEZE. Un, un sol. Vés, amic méu, vés.

DURAN. Ja vaig, ja. (Me sembla que aquets fan broma a les meves costelles .. Ja ho aclariré!) *Se'n va.*

ESCENA IV

ZEZE, EL PREMI i després MARIETA

EL PRE. Hum!... Me penso que s'ha enfadat. *Se'n va cap a fons.*

ZEZE. Quí, en Velazquez? Y ¡ca! S'ho creu tot lo que jo li dic.

EL PRE. *Que ha entrober la porta del fons.* Aquesta vegada ha marxat de debò. *Se treu el casco i 'l mantell i 'ls deixa a fons ab la llansa.*

ZEZE. Li faig veure la lluna al mitj dia.

EL PRE. Per xò deu venir.

Durant el diàlec que segueix, el Premi treu la tal rima i el caballet i el quadro que pintava i la capsa de colors i ho deixa tot darrera del paravent.

ZEZÉ. Siga com siga, havem conseguit que'ns deixés tranquils.

MARIE. *Que surt per la dreta.* Senyora?

ZEZÉ. Què hi ha, Marieta?

MARIE. Hi ha un senyor que ha arribat no fa gaire. L'he fet entrar al menjador perque la senyora m'ha dit que volía despatxar al senyor Velazquez avui.

ZEZÉ. Y has fet molt bé. . . ¿L'hi has preguntat com se diu?

MARIE. Sí, senyora: pero m'ha respost que el séu nom no fa el cas. Ve per quadros.

ZEZÉ. Pèr quadros? Com es?

MARIE. Jove, elegant i simpàtic.

ZEZÉ. Fes-lo entrar... Y després tu vina a la meva cambra que'm tornaràs a pentinar.

MARIE. Està bé, senyora.

ZEZÉ. *Al Premi que ha acabat l'arrenjament supradit.* Tu ves al quarto de bany a fer una acuarela.

EL PRE. Molt bé.

Treu una pipa d'una capsa que hi ha sobre el secreter: se posa la pipa a la boca i deixa la capsa allà ont era.

ZEZE. *A Marieta.* Ah! Digali an aquest senyor queestic parlàn ab el sub-secretari de Belles-Arts. Aixó sempre fa efecte.

MARIE. Sí, senyora. ¿Y quan vingui el senyor Velazquez?

ZEZÉ. Li dirà que torni demà: que he tingut un altre desitj... el desitj de anar a veure la nieva mare.
S'en va per la primera dreta.

MARIE. Entès, senyora. *S'en va pel fons.*

EL PRE. Que s'ha de patir en aquest mon, Déu meül Tenint com tinc un geni de artista capàs de desbancar a en Rubens, haver de menester l'amparo d'aquest pabelló pera exportar les meves obres!... *S'en va per la segona esquerra.*

ESCENA V

MARIETA i de TRIVELIN

MARIE. *Entra ab ell per la segona dreta.* Per aquí... La senyora en aquest moment està parlant ab el sub-secretari de Belles Arts.

TRIVE. Està bé. *Donant-li diners.* Tingui i díguli a la senyora que el sub-secretari de Belles-Arts no porta tanta presa com jo. *La Marieta se'n va primera dreta*

ESCENA VI

TRIVELIN

TRIVE. Oh, aquest aduaner, aquest aduaner! Tant ahir, com avants d'ahir el vaig veure; el vaig sentir repetint la cantarella:—Porten rès de pago? I ja som al últim día. A les deu hores darreres del tercer día del plasso! Fòra duptes, doncs! Tota vegada que el remei d'en Couzau es infalible... Pit i fora!

ESCENA VII

TRIVELIN, ZEZE i MARIETA.

- MARIE. *Surt per la primera dreta.* Caballer: la senyora se'n va pel fons.
- ZEZE. Dispensim si l' he fet esperar, però estava acabant de resoldre un assumpto...
- TRIVE. Ab el sub-secretari de Belles-Arts, ja ho sé.
- ZEZE. Se tracta d' un encàrrec important per el museu de Luxemburgo. *L' invita a seure al tamboret, ella s'aseu a la chaise.*
- TRIVE. *Deixa el barret al caballet de més aprop.* Senyora, jo ..
- ZEZÉ. Dispensi! Me sembla que la seva fesomia no m' es desconeguda.
- TRIVE. En efecte, senyora: fa sis mesos que vaig tenir l'honor de sopar al seu costat...
- ZEZÉ. Esperis... *Tractant de reconèixer.*
- TRIVE. Al ball de la Associació dels vells Presidents de la Republica.
- ZEZÉ Això es!
- TRIVE. Aquell vespre vostè va tenir per mi delicioses amabilitats... Va dirme, encara me'n recordo, que m' asemlava en el Greco.
- ZEZÉ. Si, el Greco: es vritat!
- TRIVE. I recordo, ademés, que 'm va pessigar el tou del bras i que va posarme a'ls llavis la seva copa de xampany.
- ZEZÉ. En aquets detalls me reconec.
- TRIVE I recordo, finalment, que va dirme: — Oh, Greco mèn, el día que vulguis tastar xampany bò, vina a casa. Jo't convidaré a veuren d'exquisit i no 't costarà rès.
- ZEZÉ. En aquest altre detall ja no'm reconec. I com no va aprofitar la invitació vostè?
- TRIVE. Perque he viatjat fins ara.
- ZEZÉ. Per a ont?
- TRIVE. Pel Paraguay, pel Turquestan, per la Guinea.
- ZEZÉ. Es lluny això
- TRIVE. Molt lluny, però deixemho allà ont'es. Ai, Clemencia, Clemencia!
- ZEZÉ. No me'n dic pas de Clemencia, 'm dic Zezé.
- TRIVE. Es vritat: la Clemencia es la den Couzau.
- ZEZÉ. La de'n Couzau?

- TRIVE. Be, deixemho estar això també. Pensi solsament que jo arribo ab el cor ple d'amor per vostè.
- ZEZÉ. Hi ha pensat ab mi, corrent per aquells paisos?
- TRIVE. Sempre hi pensava, sempre! Hi pensava i'm deia a cada punt! Ah, si ara tingues aquí a la Clemencia. . . Vui dir Zezè, Zezè: la Clemencia es la de'n Couzau. Ah, si tingues aquí a la Zezè, com la petonejería, com la abrassaria ara!
- ZEZÉ. Molt bé, molt bé!
- TRIVE. Ella'm retornaria l'orgull de mi mateix.
- ZEZÉ. Com diu?
- TRIVE. I, gracies a n'ella, ja tanta por me farían els badells, com els aduaners.
- ZEZÉ. Però que diu dels aduaners?
- TRIVE. Nò, nò; no he dit res. Son coses de la meva fantasia desordenada. Impresions de viatge mal coleccionades. Barreijo els conceptes, i. . . Escolti Zezè, aniré dret al bulto. Tinc sed d'amor i vinc a dirli: «Avui me beuria el xampany que va oferirme. Està encara en les mateixes bones disposicions de sis mesos endarrera, respecte a mi?»
- ZEZÉ. Lo que prometo compleixo sempre. La Zezè no te mes que una paraula.
- TRIVE. Gracies Zezè.
- ZEZÉ. Ademes, estimat Greco, arribes en bona ocasió. La primavera s'insinua i jo també tic sed d'amor.
- TRIVE. Millor que millor.
- ZEZÉ. I no es pas en Velazquez, no't sembla? el més indicat pera beure en la copa dels joves enamorats.
- TRIVE. Es clar: en Velazquez, al cap de tres-cents anys de mort, no crec que tingui aquesta pretensió!
- ZEZÉ. No: si es un altre Velazquez el que jo vui dir.
- TRIVE. Ah! Ni ha un altre?
- ZEZÉ. Sí: el meu protector més decidit... A tots els *amateurs* que venen aquí els dono un nom de pintor... per evitar indiscrecions del servei... Velazquez.
- TRIVE. El Greco. *Designantse.*
- ZEZÉ. Això es.
- TRIVE. Es inginiós!
- ZEZÉ. Això evita les murmuracions...
- TRIVE. Doncs tota vegada que aquí no s'ha de temer ni a les murmuracions...
- ZEZÉ. Un moment *Ab emoció i fessantse als seus brassos.* Avui

mateix me deixarà. oi?

TRIVE. Oh, si.

ZEZE. Y, quant ens tornarem a veure ja ? Ah, sols Déu ho sab.

TRIVE. Vols dir que ho sab. Jo'm penso que ni Déu mateix ho sab.

ZEZE. Vui que t' emportis un recort méu, un recort que t' parlarà de mi en la teva tenda de campanya de Guinea, del Turquestan.

Va a agafar el quadro del cavallet del fons.

TRIVE. Un recort ?

ZEZE. Pren aquest quadro...

TRIVE. Oh, mil gracies ! Això es massa ! Es massa !

ZEZE. Què te'n sembla ?

TRIVE. *Mirant-sel de darrera.* Que es un prodigi de factura !

ZEZE. *Tombant la tela.* No; així. .

TRIVE. Oh, admirabl !. . Quin colorit més caient i quina frescura de sentiment ! I que bé espresa el pensament del artista !. Què representa ?

ZEZE. No ho endavines ?

TRIVE. Crec endevinarho, pero no voldria aventurar...

ZEZE. Es en Mario...

TRIVE. Un marsellès ? Ja ! I que hi fà sobre d' aquest pilot de grava ?

ZEZE. Medita; medita sobre les ruines de Cartago. Te 'l quedes ?

TRIVE. Ab molt gust

ZEZE. Es de dos mil...

TRIVE. Què ?

ZEZE. De dos mil francs.

TRIVE. Ah, de dos mill... Quina calor que fà...

ZEZE. Es que representa un paisatge de l' Africa.

TRIVE. No'n tens cap que representi el Pol-Nort ? Un boceto, una miniatura ?

ZEZE. Sí; pero son més cares... Si vols...

TRIVE. No, no; era per recomenarlo a un amic méu aficionat a les excursions àrtiques y a les Belles Arts... Jo ja estic content ab aquest.

Posa el quadro al gran cavallet del mitj, i's'trou dos bitllets demil francs de la cartera.

ZEZE. Pots estar-ho... T'endús una de les meves millors obres.

TRIVE. Aquí van els dos mil.

ZEZE. Aquesta tela d'aquí uns quants anys valdrà deu mil francs com una malla.

TRIVE. Soc de la mateixa opinió. Ja t'he dit que era un prodigi de factura.

ESCENA VIII

Els mateixos i MARIETA

- MARIE. *Costantli de dtr.* Senyora...
- ZEZÉ. Què es? . . . què hi ha?
- MARIE. Hi ha un vell amic de la senyora que voldria dirli quatre paraules.
- ZEZÉ. Un vell amic? quin?
- MARIE. El senyor Goia?
- ZEZE. En Goia! .. Oh, en aquest moment m'es impossible rèbrel.
- TRIVE. Completament impossible.
- ZEZÉ. Dígali queestic...queestic celebrant una conferència ab el sub-secretari de Belles Arts. Ja l'entendrà desseguida.
- MARIE. Ja li he dit. Pero insisteix en volguerla veure.
- ZEZÉ. Còm?
- MARIE. Ha de parlar ab vostè... Dugues paraules; dugues paraules de la més alta importancia i prou.
- ZEZE. En fi: si no's tracta més que de dugues paraules. Greco vesten un moment al saló rosa. Sobre una cadira hi trobaràs el deshabillé dels invitats. Desseguida estarè ab tú.
- TRIVE. Està bé, pero no triguis.
- ZEZÉ. No tinguis por.
- TRIVE. *Anant cap a la primera dreta i apart.* Y quines coses ha de fer un home per ser el marit de la seva muller.
- ZEZE. Marieta, fes entrar a en Goia,
- MARIE. Si, senyora.

ESCENA IX.

ZEZÉ, després MARIETA i després LA BAULE

- ZEZE. *Seguint ab la vista a n' ell.* No n'hi he demanat més que dos mil francs, perque es tant guapo!
- MARIE. El senyor Goia! *Se'n va.*
- LA BAU. Bon dia, Zezè.
- ZEZE. Còm es que no te'n has volgut entornar, Goia? Què significa això.

LA BAU. No t'enfadis, Zezè. Una paraula, rès més que una paraula! Encara es aquí?

ZEZE. Quí?

LA BAU. El que fa mitja hora que ha entrat.

ZEZE. Còm ho saps? Què'l coneixes?

LA BAU. El segueixo fa dos dies.

ZEZE. Perquè?

LA BAU. Per rahons que fora llarc i inútil esplicarte. Diguem la veritat: què hi ha vingut a fer aquí?

ZEZE. Què vols que hi hagi vingut a fer, tonto? Ha vingut per lo que tu venfes; per comprarme quadros.

LA BAU. De debò?

ZEZE. I per cert que'm sembla un excel·lent comprador; té simpatia. . No't diré més, li dono els quadros a mitat de preu. Sinó que diu unes coses molt originals... Frasses que no comprenc prou bé... Diu, que es qüestió de tornarli l'orgull d'ell mateix, a fi de no haver de tèmer als aduaners.

LA BAU. *Apart.* Ah, ja ho entenc! *Alt.* I tu li has tornat l'orgull?

ZEZE. No, que jo ho sàpiga.

LA BAU. I aont es ara?

ZEZE. Al saló rosa, posantse el desabillè dels invitats, tot just.

LA BAU. *Apart.* Respiro. *Alt.* Escolta, Zezè. Vols guanyar cinc mil francs?

ZEZE. Ja ho crec! I còm?

LA BAU. No retornant l'orgull a aquest home fins d'aquí vintiquatre hores.

ZEZE. Què dius are? Ah, no, si de mi depent.

LA BAU. De tu depent que els cinc mil se tornin deu mil, vaja.

ZEZE. Bé, pero, sabs? Sento que'm pujen al cap ardentes onades de sang que m'emboixexen i no sé si puc respondre de cumplir lo que prometi en aquestes condicions.

LA BAU. Perque no't pujin aquestes onades, jo pujo els deu mil francs a quinze mil.

ZEZE. Quinze mil? Davant d'una cantitat així la sang més ardenta se queda glassada. Entesos.

LA BAU. Quan veurà que't resisteixes, se'n voldrà anar... Aleshores no'l deixis marxar.

ZEZE. No temis. Li amagaré'ls vestits. *Toca un botó elèctric que hi ha al fons, al costat de la finestra.*

LA BAU. Perfectament. Mentrestant me'n vaig a buscar

els cinc mil francs

ZEZE. Els quinze mil deus volguer dir!

LA BAU. Si i rès de cops de sang . sang freda, eh?

ZEZE. Glassada.

LA BAU. *Apart.* Victoria! *Se'n va pel fons.*

ESCENA X

ZEZÉ després MARIETA, després TRIVELIN i després
LA BAULE

MARIE. Ha trucat, senyora?

ZEZE. Si escolta Així que 'l Greco surti del saló rosa, li pendràs els vestits i te'ls amagaràs al teu quarto.

MARIE. Està bé, senyora. *Surt per la primera esquerra en de Trivelin ab un deshabillé.*

TRIVE. I doncs Zezè? Encara t'espero.

Marieta entra a la primera esquerra,

ZEZE. Ah, ah! Ets un galàn xicot, vaja.

TRIVE. Eh, que'm va bé el deshabillé!

ZEZE. Com un guant!

Marieta surt per la primera esquerra ab el traje d'en de Trivelin i se'n va per la segona esquerra.

TRIVE. *Que no ha vist aquest joc.* Zezè. l'amor ens espera. Vina. *Agafant-la.*

ZEZE. *Fa un crit dolorós.* Ai!

TRIVE. Què?

ZEZE. Que m'he torsat el peu! Ai, ai!

TRIVE. Vàlgam Déu! Apoiat en mi, fins al saló.

ZEZE. Nó! Dèixem seure.

TRIVE. No, dòna, no; si no serà rès això; i després que per les torsades de peu no hi rès tant indicat com el caminar forsa.

ZEZE. Dèixem seure un moment; no més que un moment.

TRIVE. Maliatsiga el peu, que'ns fa perdre un temps tant preciós! Quin es?

ZEZE. Me sembla que es aquest?

TRIVE. Ah! No n'estàs segura?

ZEZE. Si!... Si!

TRIVE. Esperat, que te l'estiraré una mica. Dèus tenir algú nirvi agraviat.

ZEZE. Molt bé! *Li estira.*

TRIVE. Ah, senyor peu, mereixeríes que't pegués quatre plantufades!

ZEZE. *Retirant-lo.* Eh?

TRIVE. No tinguis por: li he dit això perquè no torni a fer rebequeries.

LA BAU. *Traient el cap per la porta del fons i sense ser vist.* Sobre el sofà!. . Ah!... Però, nó! *Desapareix.*

ZEZE. Ja està més bé, gracies.

TRIVE. Dintre un segón ja no't farà gens de mal. aquest peu i per desagraviarlo del tot el cubriré de petóns com cubriré de petóns aquesta mà exquisida i aquest bras esculptural.

ZEZE. Déu meu! I que'n sab d'abassar aquest home.

TRIVE. Zezè, Zezè meval!

ZEZE. Ah, murriet! Qui te n'ha ensenyat d'abassar d'aquesta manera?

TRIVE. Ningú! Això ja'm ve de naixensa! *La torna a abassar.*

ZEZE. *Tancant els ulls.* Oh! Grecol... El meu Greco!

TRIVE. Ets deliciosa!

ZEZE. En tot París, no hi ha dos homes que abassin tant bé com tú!

TRIVE. *Apart.* Si la senyora Duràn pogués sentir-la, ara!

ZEZE. Prou, prou!

TRIVE. Més, més!

ZEZE. Oh, que ditxosa m'hi sento als téus brassos! Que ditxosa!

ESCENA XI

Els mateixos i LA BAULE

En La Baule va disfressat de cuinera ab grans pits, una cofia que deixa veure una caballera rossa i un cistell i un paraigua a la mà. S'esforsa en dissimular el seu furor i la inquietut que sent. Al entrar ha tusit fortament. Al sentirlo, en de Trivelin y la Zeze se separen. En de Trevelin passa a la esquerra

TRIVE. Què hi ha?

LA BAU. Soc jo: la cuinera, que vinc a rebre ordres de la senyora per anar a la plassa.

ZEZE. *Molt sorpresa.* (Però si es en Goia.)

TRIV. *Apart.* Aixís t'aguesis romput una cama. *Alt.* Dò-nali les ordres que demana i que se'n vaigi.

ZEZE. Si, si... *Baix a La Baule.* Còm? ets tú?

LA BAU. *Que ha baixat a la dreta: ab veu baixa.* (Si, soc jo que't vetllo.)

- ZEZE. (Ar; has fet be de venir. La primavera ja començava a ferne de les seves.)
- LA BAU. (Vinc a recordarte lo convingut.)
- ZEZE. (Si, si.)
- LA BAU. *En veu alta.* Y entre-mitj, un plat fret.
- ZEZE. Si, si, està entès, Gertrudis, arreglaho com te sembli.
- LA BAU. *A en de Trivelin* I per vostè... *Ab ràbia reconcentrada.* Meló, bou, cap de tocino, rap, llus, carbassa confitada i raves fregits!
- TRIVE. I digui, senyora ventafocs, no té res més per oferirme?
- LA BAU. Oh; diguim el plat que prefereix i li portaré.
- TRIVE. És inútil; no haig de dinar aquí.
- LA BAU. Pitjor per vostè. Tant que m'hauria agradat poguerlo complandre ab un menú suculent!
- ZEZE. Ves, Gertrudis, vésl!
- LA BAU. Si, senyora. Servidora de vostè. *Baix a la Zeze.* (Has vist quins papers m'has fet fer?)
- ZEZE. Estigues tranquil.
- LA BAU. Ah, no! No bus perderé de vista. *S'en va pel fons.*

ESCENA XII

TRIVELIN, ZEZE, després LA BAULE

- TRIVE. Ja se n'ha anat!... Y ara, tórnen a abraçarme, Zezè
- ZEZE. Espèrat un moment, home.
- TRIVE. No; no'n tinch d'espera... Les hores passen vertiginosament.
- ZEZE. Si m'entrego deseguida, què pensaràs de mí?
- TRIAE. Que'ts la meva Clemencia.
- ZEZE. Altre vegada ab la Clemencia?
- TRIVE. *Areglant-ho.* La Clemencia divina, la Clemencia del cel. La terra de promissió tan ardenment desitjada. El far que guia al mariner en la tempesta. Oh, lar; vina a inundarme de la teva llum al saló rosa.
- ZEZE. Espèrat vintiquatre hores!
- TRIVE. Vintiquatre hores? Potser ho he entès malament! És això lo que contestes al desgraciat naufrag: «esperet vintiquatre hores que't salvaré.» Al infortunat que's mort de set, t'atreveixes a dirli: «la semana entrant t'enviaré un got d'aigua».

- ZEZÉ.** Vintiquatre hores es el plasso mes curt que una dòna honrada's pot pendre per sucumbir.
- TRIVE.** Y per demanarme això m'has fet posar el deshabillè dels invitats? Demànem la sang, la vida ¡pero no'm demanis això, per la mort de Déu!
- ZEZE.** Pero, vintiquatre hores hauràn passat demà mateix.
- TRIVE.** Es que demà, ja serà tart, desgraciada. ¡Es que marxo desseguida cap el Turquestan!
- ZEZE.** Y bé, ja faràs per manera de perdre el tren.
- TRIVE.** Es que si perdo el tren, ho perdo tot. Demà la línea estarà interceptada. Vaia, Zeze: que aixó que fas no està bé: tu i jo tenim sed d'amor i allí dins hi ha el xampany que vares oferirme i que pot fernos-la passar... Anem-hi!
- ZEZE.** El xampany no s'esbravarà per esperarse unes quantes hores.
- TRIVE.** Pero's pot esbravar la nostra sed. Y no m'has dit tu mateix que la primavera s'insinuava...
- ZEZÉ.** Ai, no me'n parlis... no me'n parlis!
- TRIVE.** Encara tens el cor rubiert de boires invernals, tú?
- ZEZÉ.** Oh, nó! El sol radiant d'istiu l'esberla.
- TRIVE.** Sumergeixlo, doncs, en un mar de xampany!
- ZEZE.** Calla, calla!
- TRIVE.** Som a la primavera i en divendres, el dia de Venus.
- ZEZE.** Avuy es el dia de Venus?
- TRIVE.** Sí; aquesta bona senyora reb els divendres...
- ZEZE.** Primavera i divendres!
- TRIVE.** L'amor vola pel nostre entorn; l'amor es per tot arreu.
- ZEZE.** Amor al entorn: amor per tot arreu!
- TRIVE.** I havem d'esperar demà pera saludarlo?
- ZEZE.** Nó!... Nó!... I.. tan se val, al cap de vall!
- TRIVE.** Anemhi!
- ZEZE.** Què valen els diners comparats ab un día de Venus en plena primavera? Anem!

Entra a la primera esquerra.

TRIVE. A la fi!

En aquest moment entra en La Baule per lo porta del fons. Va d'aduaner com en el final del primer acte. En de Trivelin el veu quan va sortir darrera la Zezé, fa un crit i's queda clavat. La Baule s'adelanta cap a n'ell ab un bras estes,

Barbotetjant ab còmic terror. L'ombra del adua... del adua... del aduaner!

L. BAU. Porten rès de pago?

TRIVE; *Passant cap a la dreta d'esquena al públic tremolant sugestionat.*
 Si... si! Ja ho se, ja!

La Baule riulant guanya la segona esquerra i resta aprop de la porta ab la vista ficsa a en de Trivelin.

LA BAU Porten rès de pago?

TRIVE. Ah!...

Gira la cara per no veurel. Aquet ho aproflita per desaparèixer per ditta segona esquerra

ESCENA XIII

TRIVELIN i ZEZE.

Ell de mica en mica tomba el cap i no veient a en La Baule se precipita cap a la segona esquerra, l'obra ràpidament. No veu ningú, la torna a tancar i ve cap al centre.

TRIVE. Son les alucinacions que no acaben de deixar-me!... Ell!... Sempre ell!

ZEZE. *Ab deshabilitè i ab veu amorosa* Que no vens, amic méu?

TRIVE *Com despertant d' un somni* Eh? Què dius?

ZEZE. Que vens?

TRIVE. Aont?

ZEZE. *Ab tendresa indicant la primera esquerra.* A veure xampany.

TRIVE. Gracies. Ja no tinc sed!

ZEZE. Nól!

TRIVE. *Apart.* Ara si que estic ben perdut... Adèu Pauleta! La meva Lele!

ZEZE. Com ha sigut això? No fa gaire que m'abradesaves, que'm demanaves amor: me parlaves de la primavera.

TRIVE. Ja ha passat!.. Tot ha passat!

MÚSICA

TRIVELIN. Han passat els dies
 inundats de sol
 de la Primavera.
 Istiu i Tardor.
 Me glassa les venes
 l'Ivern rigorós,
 i el fret i ventades,
 les neus i les boires,
 ho corgelen tot.

ZEZE. No fassis el tonto
que no es rès, criatura,
el gran cansament
que'l teu cor sent,
n'estich segura.
Es perque m'estimes
prou i potser massa...
Tot això que sents
de neus i vents,
tal com ve, passa!
TOTS DOS. L'amor, com la gana,
no's pot fé esperar,
perque ab un dejuni
un xic massa llarc
la fam se transforma
en debilitat
o bé'ns reprèn sempre
l'àpat qu'ens serveixen
al sè al primer plat.

LLETRA

ZEZÉ. La ciencia te recursos miraculosos...
TRIVE. *Revifant-se poc a poc.* Zezè!
ZEZÉ. Mira els méus llavis de foc, els méus ulls en-
cesos.
TRIVE. Sí, Sí!
ZEZÉ. Y digue-m: quin es l'ivern que pot resistir la xar-
dor del méu cor.
TRIVE. Cap, cap la pot resistir. Estem en plè des-
glàs!
ZEZÉ. Y torna la Primavera?
TRIVE. Oh, sí, sí! I a la primavera segueix l'istiu, i
ab l'istiu la canícula. I m'ofego de calor, i
m'escanyo de sed!
ZEZÉ. El xampany t'espera, si estàs assedegat.
TRIVE. Oh! Visca'l xampany.
S'en van corrents per la primera, esquerra.

ESCENA XIV

DURAN i MARIETA

Entren pel fons

MARIE. Senyor, es inutil que entri. La senyora ha sor-
tit; ha anat a abraçar la seva mare.
DURAN. Dèu haver tingut un altre desitj.

- MARIE. Si, senyor.
- DURAN. Ja la conec a la seva mare, ja Porta pantalons de vellut, bigoti i barba!
- MARIE. Serà millor que'l senyor torni demà.
- DURAN. Marieta!
- MARIE. Senyor Velazquez!
- DURAN. Escolta: tinc les meves sospites de la Zezè, vu deixar-la i tu'm convindràs. Acceptaràs 25 llusos al mes i un piset amoblat?
- MARIE. *Precant de mans d'alegria.* Oh, senyor Velazquez!
- DURAN. Pero ab una condició: no'm callis rès.
- MARIE. Pot estar tranquil, no'n tinc costum.
- DURAN. No'm callis rès de tot lo que sàpigues.
- MARIE. Està bé.
- DURAN. Aquets desitjos de la Zezè?
- MARIE. Son excuses pera trèure-l a vostè del davant.
- DURAN. M'enganya, doncs?
- MARIE. Continuament, senyor; completament. I en quant els seus quadros, sàpiga que no ha pintat mai rès més que la seva cara mateixa.
- DURAN. Ah, si?
- MARIE. És un Premi de Roma que mantén, el que fa tots els seus quadros, l'home que vostè coneix pel seu model.
- DURAN. I a maleida!.. I a indignel... I a perduda!..
- MARIE. No t'ho has de pendre així, ara que ja no tens rès que veure ab ella. Ara que tú i jo...
- Li passa un bras al entorn del coll.*
- DURAN. *Mirantse-la de cap a peus.* Tú i jo? Ah, no, dona, no't fassis ilusions!
- MARIE. És a dir que m'ha fet aquelles promeses perquè parlés, eh?
- DURAN. És clar, criatura!.. Ah, pero no quedarà així!
Anant a la porta primer terme dreta i obrint-la. Vaig a instal·lar-me a la seva cambra. Agafa la paleta que hi ha sobre el tamboret aprop de la porta. Al primer que entri li empasto la cara de color perquè se'n recordi. I desapareix.

ESCENA XV

MARIETA i TRIVELIN.

- MARIE. Com m'ha enganyat aquest vell estantís!.. Me la pagarà!

Va per anarse-n pero surt en de Trivelin per la primera esquerra. La Marieta desde el peu de la porta s'atura a mirar-lo. Ell va ab el quadro sota e bras pero sense barret; després de haver tancat dol-sament la porta 's paseja per davant de la escena ab joia deliranta.

TRIVE. *A mitja veu.* A la fi!... A la fi! .. A la Zezè li ha pujat el xampany al cap i s'ha quedat endormiscada. Aprofitem aquest moment pera fugir.

MARIE. El Greco!

TRIVE. *vessant alegria.* Ah, Marieta, Marieta!

MARIE. Que content que està!

TRIVE. Content?... Més que content, triomfant. Ja pots ben dir que me'n ric ara jo de tots els aduaners del mon.

MARIE. Ah, sí?

TRIVE. L'he trovat! L'he trovat!

MARIE. Què?

TRIVE. L'orgull de mí mateix! Ho he trovat tot, menos el meu vestit! A ont es el meu ve-tit?

MARIE. No ho sé, senyor.

TRIVE. Còm, que no ho sabs? Era allà dins i ara no hi es.

MARIE. Doncs... no sé que dir-li.

TRIVE. Te dono deù lluisos si me'l portes desseguida, espavilat.

MARIE. Ah, doncs el portaré!

Surt precipitadament per la segona esquerra

ESCENA XVI

TRIVELIN, després LA BAULE i senyora DURAN.

TRIVE. Ah, Pauleta, la meva estimada Lelè! Espèra-t un minut. *Va a obrir la porta del fons i la tanca desseguida.* Déu del cell! La sogre i en La Baule! Si'm troven ab deshabillé, estic perdut!

I corre a amagar-se darrera del paravent

LA BAU. *Entrant, seguit de la senyora Duràn que porta agafada per la mà.* Corri, senyora, corri...

SRA. D. Pero senyor La Baule, vol fer el favor de dir-me a ont me porta?

LA BAU. A un cau de corrupció.

SRA. D. *Indignada.* Còm?... A mí?...

LA BAU. Pera sorprendre al séu gendre.

SRA. D. Al méu gendre?

LA BAU. Si, al seu gendre, que ja fa una hora que està de visita ab la mestressa de la casa.

TRIVE. *Treient el cap per sobre el paravent.* Ah, canalla!

SRA. D. *Passant a l'esquerra.* Ah, el pillo, el miserable!... Vetaquí perquè ha perdut la gana: com n'ha de tenir, si quan arriba a casa a l'hora de menjar s'acava d'aixecar de taula? Ah, l'indigne! I a ont es?

LA BAU. A la cambra de la senyora, induptablement.

Lí ensenya la primera dreta.

SRA. D. Dóngui-m el seu bastó, La Baule; dóngui-m el seu bastó

LA BAU. Ab molt gust, senyora.

SRA. D. Gracies: vaig a trencar aquest bastó sobre els muscles lassos del darrer dels Trivelins.

Se drrigeix cap a la primera dreta.

LA BAU. I ara ja puc descansar un moment *Se deixa caure sobre la chaise* Quins tres dies de tràfec, Déu meu!

Se senten crits terribles cap a l'indret pera ont ha desaparegut la senyora Duràn

Ara và bé! Ara và bé! I com l'estova!

ESCENA XVII

TRIVELIN, LA BAULE, DURAN i senyora DURAN

La por ta primera dreta s'obre violentment i sur en Duràn ab el barret enfonsat. La senyora Duràn vol entrar, pero ell l'impideix, apretant la. En La Baule s'aixeca i s'queda glassat

DURAN. *Esperverat.* La dòna! És la dòna!

LA BAU. Senyor Duràn!

DURAN. La Baule!

TRIVE. *Apart.* El sogre!

LA BAU. Vostè a cà la Zezè?

DURAN. És una amiga...

LA BAU. Déu de Déu!

TRIVE. *Apart.* Ell es en Velazquez!

SRA. D. *De dins.* Miserable! Lladre!

LA BAU. Amaguis!

DURAN. Vingui aquí a apretar la porta, mentres me amago.

LA BAU. Depréssa! *En La Baule va a substituir-lo.*

DURAN. Pero a ont m'amago? *Esverat agafa el quadro que s'apoiaba ab el cavallet de la esquerra i s'aixup darrera fent ell de cavallet.* Obri la porta, ara! *La Baule obra. Sur!* la

vella ab el barret de gairell i pega una bofetada a en La Baule que la reb ab un crit.

SRA. D. A ont es, que vui matar-lo!

Passa cap a l'esquerra, seguida d'en La Baule després es tomba i ensenya la gatta dreta empastifada de tota mena de colors.

LA BAU. Ah!

SRA. D. Digui, a ont' es?

LA BAU. Ha fugit.

SRA. D. Ha fugit, el poca vergonya! Pero ja me la pagarà tart o d'hora! *S'en va cap el fons.*

LA BAU. Escólti-m, senyora.

SRA. D. *Treientse'l de sobre.* Deixi-m estar, vostè. I gracies per xó d'haver-me portat aquí pera atrapar el méu marit.

DURAN. *Apart, traient el cap.* Eh?

LA BAU. Senyora Duràn! Senyora Duràn!

SRA. D. *Donant-li una empena.* Li dic que'm deixi estar. Ah, no, ja me la pagarà, ja! *I s'en va pel fons enarbolant els trossos de bastó de'n La Baule.*

ESCENA XVIII

TRIVELIN, LA BAULE, i DURAN

LA BAU. *Caient a sobre de la cadira del mitj.* Estich asombrat. Esmaperdut!

DURAN. *Que ha tornat a deixar la tela allà ont era, se tira sobre en La Baule, li pega una bofetada i agafant-lo pel coll de la americana el sacseja rabiós.* És a dir que has sigut tú el que ha portat la dòna a aquesta casa pera sorprendre-m?

LA BAU. Senyor Duràn!

DURAN. Canalla, ruí! T'haig de escorxar com un conill!

LA BAU. Que m'escanya!

DURAN. Tant debò!

LA BAU. Però, déixi-m, per pietat.

A l'últim se desprèn d'en Duràn. En de Trivelin de desde el paravent mira la escena i se cargola de riure.

DURAN. I jo que t'havía donat el número dos!

LA BAU. Si he portat aquí a la seva senyora, consti que era per atrapar-hi a en de Trivelin!

DURAN. Còm, el méu gendre es aquí?

LA BAU. Sí. Jo no podia ni sopusar-ho que vostè sigués l'aimant de la Zezè.

DURAN. Però això ja no es obstacle perquè la dòna ho pugui donar per segur.

LA BAU. *Ferit per una ileta.* Calli: digui-li que vostè també havíavíngut per sorprendre a en de Trivelin.

DURAN. Tens raó!

LA BAU. Per la meua part, li diré que jo també li havíavesplicat el cas a vostè.

DURAN. Estic salvat! Te torno a la Pauleta. Vaig a veure a la dòna i vinc dessegnida. S'ha atrevit a sospitar de mi? Doncs ara veurà qui soc jo! En quant al méu gendre... *Se'n va.*

LA BAU. *D'esquena al paravent.* Oh! Aquest ja arreglarà comp-tes ab mi...

TRIVE. *Abocant se davant del paravent i pejut-li una tremende bofetada.* En paus! *En La Baule fa un crit, se gira i en de Trivelin n'hi pega un' altre.* I ab propina!... Ara firme-m el rebut! *Surt del paravent i baixa cap a la dreta.* *En La Baule se tapa la cara ab les mans.*

ESGENA XIX

En La BAULE i TRÍVELIN

LA BAU. Ell!... És ell!...

TRIVE. Jo, jo mateix.

LA BAU. Senyor de Trivelin!

TRIVE. Jo, que ho he sentit tot: que ho sé tot.

LA BAU. Tot?

TRIVE. És a dir que tu m'has fet seguir? És a dir que tu volíes comprometre-m?

LA BAU. I bé, si! Jo, que t'odio, que t'aborreixo; jo, que m'he jurat a mi mateix que no seràs mai el marit de la Pauleta.

TRIVE. Ah! Ja ho veurem ara això. Tinc temps fins a mitja nit, encara.

LA BAU. Doncs ja ho veurem. I en quan a les bofetades, ja ho sab, me'n deü dugues.

TRIVE. Que les vol? Bé, veurà: no'm destorbi ara. *Apart.* Encara no ve aquella ab el vestit? Vaig a buscar-lo jo mateix *Surt per la primera dreta.*

ESCENA XX

La BAULE i MARIETA

LA BAU. *Plorant.* Bofetejat pel pare, per la mare, el gendre! Això ha sigut una festa de família sobre les meves galtes! Ai, Pauleta, Pauleta, que he sofert per tu en aquest món! *Se'n va cap al fons. La Marieta entra per la segona esquerra, ab el vestit d'en de Trivelin: a l'èure-la en La Baule, retorna.*

MARIE. Veliaqui el vestit.

LA BAU. Quin vestit?

MARIE. El del senyor que porta el deshabillé.

LA BAU. *Ràpidament.* Ah, dóneme-l!

MARIE. A vostè?

LA BAU. A mi! Doneme-l pel grat o te'l pendré per la violència, desgraciada.

MARIE. La violència! Aquest home es un sàtir!

LA BAU. Un sàtir! Vaig a fer-lo agafar, dient que es el sàtir de la viuda Tripette. Anem a telefoniar a la prefectura! El sàtir de la viuda Tripette!...
Fuig pel fons emportant-se els vestits de'n de Trivelin.

ESCENA XXI

MARIETA i de TRIVELIN

MARIE. Y els deù lluisos?

TRIVE. No'l trovo enlloc. *Vejent a la Marieta.* Ah! Y el méu vestit?

MARIE. Ja no'l tinc, senyor...

TRIVE. Qui'l té, doncs?...

MARIE. El senyor que ha vingut ab aquella vella.

TRIVE. Y tu te l'has deixat pendre?

MARIE. Pero si me'l ha près per la violència. I els deù lluisos?

TRIVE. N'hauràs vinticinç si'm portes un traje.

MARIE. Pagui-m per endavant.

TRIVE. Pero si tinc la cartera en el que t'han près.

MARIE. Així, estigui bò. A mí no se m'enganya dugues vegades seguides *Y se'n va pel fons.*

ESCENA XXII

TRIVELIN després FRONTIGNAC.

- TRIVE. *Obrint la finestra.* Què faig, ara, jo? Ah, maleit La Baule! *Mirant al carrer.* Mirate-l com fuig carrer amunt. Y^o que no passi cap automòvil ara per aixafar-lo! Pero com m'ho faig per procurar-me un vestit, jo? El temps passa!... Oh, quina idea! *Treyent el cap per la finestra.* Èp! .. Pst!... Vosté!... Si senyor!... Jo'l crido, jo...
- FRONT. *De dins.* Què vol?
- TRIVE. Per tots els sants del Cel, fassi-m el-favor de pujar desseguida, aquí, entressol, segona.
- FRONT. Perquè, què passa?
- TRIVE. M'es imposible dir-li desde aquí... Pero pensi que pot salvar la vida a una persona.
- FRONT. Ja pujo, doncs, ja pujo.
- TRIVE. *Tancant la finestra.* Ja pujal Gracies, Déu méu! Si no que temo que un senyor que no'm coneix no me'l voldrà deixar el séu vestit... Li prepararé Ah, si jo tingues una arma pera apoiar els méus precés *Veient la capsa de la pipa.* Un revòlver! *L' agafa i l'obre.* No; es una capsa de pipa! *S'obre la porta.* Tan se vall *Se amaga la capsa darrera l'esquena.*
- FRONT. *Entrant.* Soc jo: he trovat la porta oberta...
- TRIVE. Entri, fassi-m l'obsequi, entri. *El fa passar cap a l'esquerra.*
- FRONT. Y bé, què puc fer pera servir-lo?
- TRIVE. Despullar-se desseguida i deixar-me el séu vestit.
- FRONT. Què diu? Y per aixó m'ha fet pujar?
- TRIVE. Senyor méu: porto una arma i no recularé davant d'un crim. *Li mostra un instant la capsa.*
- FRONT. *Espaordit* Vol fer el favor d'amagar això?
- TRIVE. Ab molt gust.
- FRONT. Pero.. pensi que això que fa vosté no es gaire ben fet.
- TRIVE. M'han près el méu de vestit!
- FRONT. Pero jo no'n tinc cap culpa d'aixó.
- TRIVE. A la una... a les dugues...
- FRONT. Amagui, amagui això .. *Traient-se els pantalons.* Vaia una gracia! Fer pujar a la gent...
- TRIVE. Depréssa, caballer, depressa. Vinga el pantalón.
- FRONT. Allà và.

TRIVE. Gracies.

FRONT. Això es empipador, insensat!

TRIVE. *Que s'ha posat el pantalon sobre el deshàbillè sense deixar anar mai la capsa. L' americana i l'ermilla, apa!.. Depréssa!..*

FRONT. Pero, senyor méu... S'ha de menester el séu temps pera despullar-se.

TRIVE. No tinc més que cinc hores ab cinquanta minuts jo de temps.

FRONT. Doncs, no calia fer-me anar tan depréssa. *Li entrega l' americana i ermilla.*

TRIVE. A ont vol que li envi -hi tot això?

FRONT. Al Gran Hotel... Per' el senyor Frontignac.

TRIVE. Esta bé: Dónqui-m el sombrero,

FRONT. Oh! Això ja es abusar!.. *Li dóna.*

TRIVE. Gracies. *Posant-li la capsa a les mans.* Ara, tingui, guardi-m aquesta penyora.

FRONT. *Creient tenir un'arma.* Ah!..

TRIVE. Fuigim per la escala del servei. *Futg corrents i rient per la segona esquerra.*

FRONT. Ah, maleit! Vas a entregar-me el vestit! *Adonant-se de lo que té a la mà.* Ah, pillol! Què es això? Un estoig de pipa? Doncs m'he lluit!

ESCENA XXIII

FRONTIGNAC i DURAN.

DURAN. *Ve pel fons i veient a en Frontignac d'esquerra 's pensa que es en de Trivelin.* Ara nosaltres, Trivelin. *Se li tira a sobre i el secseja.*

FRONT. Eh!.. Auxili!.. *Se tomba.*

DURAN. *Assombrat.* El marxant de camells en calсотets.

FRONT. El senyor Duràn!

DURAN. Què hi feia vostè aquí, despullat?

FRONT. S'ha m'ha fet pujar en aquest pis pera pèndre-m la roba.

DURAN. Ah, si? I vostè es pensa que jo me la creuré aquesta excusa? Què hi feia vostè despullat a casa la meva amiga? Respongui!

FRONT. Ah; es a dir que soc?..

DURAN. A casa la meva amiga, si, que m'enganya ab vostè del mateix modo que m'ha enganyat ab altres.

FRONT. Li asseguro que he dit la veritat.

DURAN. És fals

FRONT. *Ocurrint-sel'hi una idea.* Cregui-m o no'm cregui, me es igual. El cas es que jo encara tinc 195 Duràns pera recorre; d'ongui-m el seu vestit!

DURAN. Eh?

FRONT. No gastem paraules inútils. No tinc temps. En cambi tinc una arma. *Li ensenya la capsa.*

DURAN. *Aterroritzat.* Vol fer el favor de amagar això.

FRONT. Ab molt gust. *Se l'amaga al darrera.* Vinga el seu vestit o li ensenc el cap.

DURAN. Però, senyor meu..

FRONT. A la una.

DURAN. Ja vaig!.. ja vaig! *Trent-se els pantalons.* I tot per aquesta mala dòna!

FRONT. Els pantalons?

DURAN. Alla vàn

FRONT. Gracies. *Se'l posa.* I l'ermilla? L'americana?

DURAN. També ho ha de menester això?

FRONT. I depressa o sinó...

DURAN. *Treient-se les pessas del cors.* Un día el vaig llegir al diari un cas com aquest i no m'ho vaig volguer creure.

FRONT. Depressa!

DURAN. T'ngui, asess!

FRONT. No s'acostil

DURAN. Salvatjel Cafre!

FRONT. El sombrero. *Duràn li dona.* Gracies; no m'entra gaire, però no ve d'aquí.

DURAN. *Indignat.* No se li ofereix pas res més?

FRONT. Per ara, no; ja li enviaré tot això. Mentrestant guardi aquesta penyora. *Li posa la capsa a la mà.*

DURAN. *Creient que es un revòlver i apuntant-li.* Ah, miserable! Doncs ara m'ho tornaràs tot!

FRONT. *Rient.* Què fa? Miri que, si juga, el pot trencar? I es un estoig de pipa que un dia o altre li farà servei.

DURAN. Eh?

FRONT. Ab ell m'han prè el meu vestit. Veigi si pot pendre el de algu o altre. *Se'n va cap a la primera, dreta.* No sé si es passa per aquí, per anar al carrer.

DURAN. *Empenyent lo cap a dins.* Si... per'aquí, per'aquí... *Tanca la porta ab clau.* Ah, ja'l tinc! Aquesta cambra no te altre sortida. No t'escaparàs pas!...

ESCENA XXIV

DURAN, ZEZE, EL PREMI DE ROMA i després
FRONTIGNAC

DURAN. *Al veurela.* Senyora!

ZEZÉ. *Fent un crit de sorpresa.* Ah! en Velazquez en cal-
sotets.

DURAN. Si, en Velazquez que vostè no comptava tornar
a veure tan aviat.

ZEZÉ. En efecte, amic meu... I, què, ja m'ha comprat
els espàrrecs?

DURAN. Espàrrecs? Espàrrecs?

EL PRE. *Entrant segona esquerra.* Ah! Ja son aquí els espà-
rrecs? Aont ha deixat el manat?

DURAN. *Donant-li una puntada de peu.* Aquí!

ZE. i EL. Què es això?

DURAN. Miserable pintamones, al servei d'una perduda
que no ha pintat mai rès més que la cigonya.

ZEZE. *Apart.* Tot s'ha descobert.

EL PRE. *Furiós.* Què m'ha dit: pintamonas? A mi?

DURAN. L'un i l'altre anirèu a purgar vostres crims en
un recó de presiri..

ZEZE. I ca!... Vès, Premi de Roma... despénja-m aquest
Velazquez.

EL PRE. Està bé. *A Durán.* Vols anarte-n o que?

DURAN. Si, me'n vaig: però abans vui confondre aquesta
dòna a davant d'un dels nombrosos aimants
que ha tingut per' enganyar-me. *Obre la porta a en
Frontignac.* Surti, si vol.

FRONT. *Apareixent.* A la fil!

ZEZE. *Fent un xiscle.* Ah!

FRONT. *Ab un crit.* Ah!

ZEZE. E'l méu marit!

FRONT. La dòna!

DURAN. *Sorprès.* Què diu-en?

FRONT. La meva dòna, l'amiga d'en Durán?

EL PRE. *Apart.* Què passa, aquí?

DURAN. La seva dòna! Aquesta es la dòna?

*Cau sobre una cadira. La cadira 's tomba i va a parar
sobre la capsa de colors que hi havia al tamboret.*

FRONT. Gracies a Déu que'm puc divorciar! *El Premi de
Romariu de la caiguda.*

ESCENA ÚLTIMA

Els mateixos, la MARIËTA, un COMISSARI i dos AGENTS

MARIE. Senyora, senyora! Hi ha un comissari de policia!

TOTS. Un comissari?

FRONT. Oh, i que vé be!

MARIE. Diu que el sàtir de la viuda Tripette està amagat aquí, ab calсотets.

TOTS. Què?

COMI. *Entrant seguit de dos agents. A ont'es? Veient a en Duràn. Ah, ja'l tenim!... Agafint-lo. Els agents l'agafen.*

DURAN. *A crits, Deixint-me anar! Soc en Duràn, jo!... El president de la novena cambra!*

Els agents se l'emporten a la fora. Els demás personatges esclafeixen en grans rialles.

FÍ DEL ACTE SEGÓN

ACTE TERCER

La mateixa decoració del primer acte.

ESCENA PRIMERA

COUZAU i ERNESTINA i desseguida GONTRAN

COUZ. *Entrant pel fons seguit de Ernestina.* El senyor President de la novena cambra?

ERNES. Ha sortit dejorn per' anar al Palau de Justicia i encara no ha tornat.

COUZ. I el senyor de Trivelin?

ERNES. També ha sortit farà unes dugues hores.

COUZ. I la senyora Duràn?

ERNES. L'ha vingut a buscar el senyor La Baule, no hi ha mitja hora i han marxat tots dos precipitadament... La senyora comtesa es a la seva cambra lleigint...

COUZ. Ab la Flora?

ERNES. No, senyor: la senyoreta Flora, en aquest moment està donant lliadó de piano.

GONT. *Entrant pel fons ab un quadro embolicat ab un paper de diari.* Bones tardes, senyor Couzau. *L'Ernestina se'n va pel fons.*

GOUZ. Oh, amic des Barbettes! Arriba al punt. Vostè

- 'm farà companyia Què porta aquí?
- GONT. *Delzant el quadro sobre taula.* Un present pel meu futur sogre.
- COUZ. Ah, molt bé, molt bé!
- GONT. A veure si estarà content de mi el senyor Duràn. Li porto lo que'm va demanar.
- COUZ. És un encàrrec aquesta tela?
- GONT. Nol Abans d'ahir, a l'endemà del dia que arriaren els nuvis del seu viatge, el meu futur sogre me va exigir que li donés una prova de que jo era capàs de... de... fer la felicitat d'una dòna.
- COUZ. *Jal Apart.* L'home escarmentat pren les seves precaucions pel pervenir!
- GONT. I al notar l'estranyesa que'm produïa la imposició, afegí: «No vui que a la Flora li passi ab el seu marit lo que a la Pauleta li ha passat ab en de Trivelin.»
- COUZ. *Apart.* Se veu que va explicant el càs a tothom.
Alt. I què?... Vostè l'ha obeït?...
- GONT. *Se asseu al tamboret.* Senyor Couzau, adoro a la meua promesa i per res del mon l'enganyaria.
- COUZ. I doncs?
- GONT. Escolti... Diu-en que hi ha gent que a l'hora de casar-se han obtingut un butlletí de confessió sense haver-se confessat. Doncs bé: ahir a primera hora de la tarda, vaig anar a veure a una d'aquestes senyores...
- COUZ. Entès, entès: y ella li ha firmat una mena de certificat de mala conducta, oi?
- GONT. *Treient-se un paper de la butxaca.* Aquí'l te!
- COUZ. Veïam: lleigèixime-l.
- GONT. «Certifico: que he tingut per aimant al senyor Gontran des Barbettes, jove impetuós i pròdic en tots conceptes És un enamorat ideal. Puc recomenar-lo com un dels millors específics contra l'aburriment...»
- COUZ. És tot un elogi entusiasta!
- GONT. «Probeulo i us convencereu. I pera que consti, firmo.»
- COUZ. I quant li ha costat aquest document?
- GONT. Ja veurà Com que la firmanta alterna la galanteria ab la pintura, va pregar-me que li comprés una de les seves millors obres... i rès més.
- COUZ. *Desembolica el quadro.* Que s'ha posat de moda aquesta mena d'operacions amoroses, artístic mercantils? *Mirant el qua-*

dro. Un Zezè! Es un Zezè!

GONT. El regalare al méu sogre, que es coleccionista!
Que n'estarà de content!

COUZ. Quí sab! Qui sab!...

GONT. Què vol dir?

COUZ. Miri, jove. Vostè no'l coneix prou bé a en Duràn. És un home molt desigual, molt arruixat. A lo millor, quan cregui que va a donar-li una alegria, li donarà un disgust; quan esperi que li ha de obrir els brassos en senyal d'agrahiment, es possible que li obri el cap i el deixi senyalat per tota la vida.

GONT. Doncs jo hauria dit que era molt pacífic el senyor Duràn..

COUZ. No pas del tot. Siga com siga, vui donar-li una recepta pera que eviti tota mena de impetuositats de caràcter del séu futur sogre.

GONT. Una recepta?

COUZ. Sí, senyor: sempre que veigi que s'enfada contra vostè, pera tranquilisar-lo, senyàli-li ab el dit així i dígui-li solsament: «Velazquez.»

GONT. Velazquez?

COUZ. Just. I ara, anem al séu despatx, que collocarem aquist quadro en un lloc que estigui bé. Ja li dic que n'hi ha un vagó d'en Duràn!

GONT. Pero espliqui-m...

COUZ. Es inútil... Passi, passi al davant.

GONT. Velazquez?

Entra a la segona esquerra enduen-se 'n el quadro,

COUZ. No'n tinc cap dupte! Aquesta Zezè es una qualsevol!

ESCENA II

COUZAU i PAULETA.

PAULE. *Entrant per la primera, dreta, ab un llibre a la mà.* Déu lo quart, padrí. Perdòni-m si l'he fet esperar. Fins ara no m'han dit que vostè era aquí.

COUZ. Bones tardes, hermosura. *L'abraça.* I doncs, què hi ha de nou de desd'abans de ahir?

PAULE. Rès que jo sàpiga.

COUZ. Ah!... *Apart.* No hi ha rès de nou encara!

PAULE. Perquè m'ho pregunta?

COUZ. Per rès, per rès... per costúm, sabs?... Què hi ha

de nou? se sol dir quan s'acaba de saludar a algú. Continua la lectura, continua. Jo vaig a trobar al senyor Des Barbettes que m'espera al despatx. Preparo una sorpresa pel teu papà.

PAULE. Vostè sempre ataleiat en fer passar bones estones a la gent.

COUZ. Que hi farem?... Soc així!

I se'n va per la segona esquerra.

EŞCENA III

PAULETA i després FLORA.

PAULE. Tornem a la lectura. *S'assenta i llegeix.* «La Susagna ja s'haví ficat al llit quan en Marcel entrà a la cambra nupcial: Sols a la fi! cridà ell, acostant-se a la seva esposa... i... Tirem un vel rosat sobre'l gran misteri terrible i deliciós... i tornem a l'orxatería del carrer de Vaugirard a ont hi havem deixat els convidats...» El misteri terrible i deliciós? I perquè li havem de tirar un vel sobre'l misteri terrible i deliciós?

FLORA. *Entra pel fons, ab papers de música a la mà.* Estàs sola?
Posa'ls papers de música sobre la zameneta

PAULE. Sí...

FLORA. Què es aquí en Gontran?

PAULE. És al despatx del papà, ab en Couzau.

FLORA. *Anant a seure a la dreta de la Pauleta.* Ja m'esperarà cinch minuts. Tinc ganes de parlar ab tú una estona. Fa tres dies que has tornat del teu viatge de nuvis i fins ara no'ns havíem trovat soles un instant, pera dirnos coses.

PAULE. Ah! Tens coses pera dir-me?

FLORA. Jo? NÓ; tu, tu les has de tenir... Ara es l'hora de complir lo que'm vas prometre.

PAULE. Què't vaig prometre?

FLORA. La vigilia del teu casament, te'n recordes? Me vas assegurar que a la tornada m'ho contaries tot.

PAULE. Tot, què?

FLORA. Tot lo de la nit de nuvis.

PAULE. Ai, Flora! La nit de nuvis es una nit com les altres. No passa rès que valgui la pena de recordar-o. Una s'hi imagina qui sab que, i... ja t'ho he dit: tot plegat, rès.

FLORA. Rès?... I doncs?

PAULE. Tot continua com abans, ab una sola diferència. Que, en lloc de dormir sola, dorms acompanyada, i això es tot.

FLORA. *Aixecant-se furiosa.* No es veritat! Jo sé que no es veritat.

PAULE. Te juro ..

FLORA. 'Totes feu lo mateix! A la vigília'ns prometeu contar-nos-o tot, i a l'endemà no s'us pot treure una paraula de la boca ni ab tiraboixó...

PAULE. T'aseguro, germaneta meva, que't dic la veritat.

FLORA. Si no'm ve de nou... no'm ve de nou!... Quant la meva amiga Rosa Labroche se va casar, també va jurar-me que n'ho contaria tot. . A l'endemà vaig anar a donar-li el bon dia... Estava radiant de joia; al recordar-li la seva promesa va mirar-me ab aire compassiu i no va volguer dir-me rès... ¡ Rès!

PAULE. Perque no hi ha rès pera dir, tonta!

FLORA. Rès? El cas es que com que jo tinch molta més picardia que ella, després de parlar i parlar de coses insignificantes, fent-me la distreta vareig conseguir que se li escapessin algunes paraules comprometedores.

PAULE. Ah, sí?

FLORA. Sí; sense volguer se li van escapar aquestes frases. «Éspera el teu torn i quan arrivi l' hora no t'estranyis de rès »

PAULE. Això va dir?

FLORA. I va afeigir, baixant la vista: « ¡Es un gran misteri! »

PAULE. Un gran misteri!... Va dir un gran misteri?

FLORA. « Temible i deliciós. »

PAULE. Un gran misteri terrible i deliciós!... Com en la novela!

FLORA. Quina novela?

PAULE. Una novela que he près de la biblioteca del meu marit.

FLORA. Ah! Ho veus, doncs, com hi ha un misteri?

PAULE. Pero jo no'l conec: te juro que no'l conec.

FLORA. De debò? .. I fa cinc setmanes que'ts casada?.. Vaja que't vols burlar de mi!

PAULE. Te repeteixo ..

FLORA. Bé, bé, bé.. deixem-o correr. No m'ho vols dir, pero consti que si el dia que jo'm casi'm porto com una *cursi*, tu'n tindràs la culpa.

PAULE. Flora!

Surt en Couzau per la segona esquerra.

FLORA. Deixe-m estar!... Que m'has fet enfadar ab la teva tussudaria!

ESCENA IV

Les mateixes i COUZAU

COUZ. Què hi ha? Que hus disputeu?

FLORA. Hi ha, que ma germana no m'estima gens.

COUZ. Que dius, ara?

FLORA. Gens ni gota!... Vellaquí lo que hi ha!

S'en va per la primera esquerra.

ESCENA V

PAULETA i COUZAU

COUZ. Què ha passat?... Esplica-m'ho!

PAULE. *Una mica nerviosa.* Padrí, padrí méu. Havem de parlar. Oi que m'estima, vostè?

COUZ. Com pots duptar-ho?

PAULE. Vostè es un home d'anys, de experiencia; vostè ha estat casat...

COUZ. Vint anys seguits!...

PAULE. Doncs, bé: responguim, francament, llealment, sense reticencies... Què es el casament?

COUZ. El casament?

PAULE. Sí.

COUZ. Doncs es una cerimonia, primer civil, després religiosa... que se sol acabar ab un bon dinar.

PAULE. Sí, sí; ja ho sé. Pero, després del dinar, què?

COUZ. Després del dinar, generalment, hi ha ball...

PAULE. I després del ball, què?

COUZ. Després del ball, els nuvis se'n van a casa seva.

PAULE. Pero, i el misteri? El misteri temible i deliciós?

COUZ. Caranina!... Quí to ha dit, això?

PAULE. *Ab un crit i passant cap a l'esquerra.* Ah! Doncs era veritat? En el matrimoni hi ha un misteri i jo no'l conec?

COUZ. Escòlta-m, Pauleta.

PAULE. No, no vulgui arreglar-ho, ara: aquest «¿Quí t'ho ha dit?... m'ha fet caure les venes dels ulls!

I, es clar que deù existir el misteri terrible i deliciós, es clar!.. Si feia cinc setmanes q'è m'ho estava preguntant a mí mateixa, de dia i de nit, a totes hores « Això es el matrimoni? » Rès més que això i malgrat la resolució que havia après de no transparentar el méu desencant, a cada punt me sortíen a flor de llavis .. aquestes paraules: « Ah! No, no pot ser això sol. Hi ha de haver en ell alguna cosa que justifiqui les ansies que'l precedeixen, la gloria de conseguir-lo . i potser l'aburriment de perpetuar-lo i tot... Un moment soprem, que consagri la seva transcendencia »... I, n'estic segura, aquest moment existeix i jo no l'he passat... Perquè se m'ha enganyat, doncs?... Vui saber-ho: tinc dret a saber-ho. Si vostè no m'ho diu ho preguntaré al primer que vulgui dir-m'ho. . Per última vegada, li prego, senyor padrí; contèsti-m: què es el matrimoni?

COUZ. Ah, nó!

PAULE. Nó?

COUZ. Ja veuràs... Fa tant temps del méu casament... que... ja casi ho tinc oblidat tot...

PAULE. Doncs, ho preguntare a la cuinera. Ella fa tres anys que's va casar i n'ha de tenir un recort fresc. *Se'n va a trucar al timbre.*

COUZ. *Contenint-la.* Nó!. . Això nó! No faltaria més que possèsi-m als criats al corrent de lo que passa.

PAULE. *Baixant i anant a seure a la esquerra de la taula.* Ah, no ho ha oblidat vostè, nó! Déu méu! Déu méu! Que soc desgraciada!

ESCENA VI

Els mateixos i la senyora DURAN.

SRA. D. *Entra pel fons ab la cara plena de colors encara.* Uf!... Quin día!... Déu meu, quin día!

PAULE. Ah, mamà!... Si sabessis!... *Interrompent-se.* Què hi portes a la cara?

SRA. D. A la cara?

COUZ. Si; porta la cara pintada com un indio tatuat.

SRA. D. Ah, ja ho sé! M'ho ha fet el méu marit ab una paleta.

COUZ. Vata unes bromes!

SRA. D. El pobre! I pensar que l'he acusat y perseguit...
Sort que no s'ha ofès, perxò

PAULE. Mamà, escolta-m: tinc de comunicar-te una nova
dolorosa, horrible: el meu marit no es el meu
marit, m'jo soch la seva muller.

SRA. D. Eh? Qui t'ho ha dit?

PAULE. *Violentant-se.* La meva germana.

SRA. D. *Sorpresa.* Ta germana?

COUZ. No'n volia saber d'altre!

SRA. D. Aquesta gata moixa t'ho ha dit...?

PAULE. Si, mainà: ella m'ha obert els ulls. El senyor de
Trivelin no m'estima ni m'ha estimat mai!

SRA. D. Ab això tens rahò.

COUZ. Me permeten...

SRA. D. No, senyor Couzau, no li permetem! El senyor
de Trivelin es un miserable i aquesta mateixa
nit el tirarem escales avall!

COUZ. *A mitja veu.* Sogra!

SRA. D. Què diu?

COUZ. Rès, senyora.

SRA. D. I, d'aquí a tres mesos, ja estaràs divorciada.

PAULE. *Aprovant.* Si, senyora.

SRA. D. *Traient-se el barret que va a deixar sobre un moble del fons.* I
abans d'un any, te casaràs ab un altre.

PAULE. *Passant al mitg.* Ab un altre qualsevol; ab el primer
que vulgui ensenyar-me el gran misteri.

SRA. D. Te casaràs ab en La Baule, ja està convingut
aixís ab ell. *Baixa cap a la dreta.*

PAULE. Està bé: no l'estimo gens, però no hi fa rès.

COUZ. Però, per tots els sants del cel! Pensin que van
a fer una tontería irreparable! I, com a padrí,
tinc el dret...

SRA. D. Vostè te el dret de callar i gracies...

COUZ. *A la Pauleta.* El teu marit t'adora! Pots estar-ne
segura.

SRA. D. El seu marit n'adora a un'altre!

PAULE. *Ab un crit.* Si?

SRA. D. Si, filla meva, un'altre.. En aquest mateix mo-
ment ton pare i en La Baule se dediquen a reunir
un grapat de proves irrecusables de la seva con-
ducta totcua.

PAULE. *Tirant-se als braços de sa mare i plorant.* Un'altre!... N'
estima un'altre!

SRA. D. Apa, no ploris més, nena. Aquest monstre no es
digne de fer plorar un àngel com tú.

PAULE. Mamà! .. Mamà!

SRA. D. Ves, ves a dir a la minyona que surti a comprar-me trementina.

PAULE. Si, mamà.

SRA. D. I aixís que arrivin les proves que espero, ja t'avisaré.

PAULE. Si, mamà. Ai, que soc infelissa, el meu marit ne te un' altre que potser coneix el gran misteri! El misteri que ja sols es misteriós per mi! *Se'n va per la primera dreta.*

ESCENA VII

COUZAU i senyora DURAN

COUZ. Què ha volgut dir ab això de que en de Trivelin ne té un' altre?

SRA. D. He volgut dir que té una concubina, com Lluís XIV. El senyor comte està afònich a casa seva perqe s'enrogalla de tant cridar en la dels altres.

COUZ. Ja n'está segura?

SRA. D. Li dic que l'han seguit.

COUZ. *Fregant-se les mans de gust.* Doncs, m'ha cregut!

SRA. D. L'ha cregut?

COUZ. Sí: he sigut jo que li ha aconsellat que anés a cridar fora de casa.

SRA. D. Còm diu? Vostè ha sigut capàs...?

COUZ. Senyora meva: he pensat que aquesta era la única manera de tornar-li la paraula... Aquí, per excessiu respecte a tan galant auditori, se sentía corprès, extraordinariament corprès i era precis fer-lo reaccionar d'un modo o altre.

SRA. D. Què's vol riure de mí, senyor Couzau?

COUZ. Parlo en serio, senyora.

ESCENA VIII

Els mateixos, ERNESTINA i LA BAULE.

ERNES. *Entrant pel fons i anunciant.* El senyor La Baule.

SRA. D. Ell!... *Entra en La Baule i Ernestina s'en va.* I les proves?

LA BAU. *Portant el traje de'n de Trivelin a la ma i posant-se al mitj de la escena.* Aquí les tél

SRA. D. A la fi!...

LA BAU. Ah, i que m'ha costat de trovar-les. Hi he arris-
cat la vida... He atrapat al séu gendre preterit
a casa d'aquella senyora, i veliaquí els séus
vestits...

SRA. D. *Prenent els vestits.* Admirable!

COUZ. Ara li donaria una gran creu jo a vostè. La de
malificència.

LA BAU. Què diu?

SRA. D. Déixi-l estar, senyor La Baule... Ja li donaré...
jo la gran creu: la del ma trimoni. Vostè's casarà
ab la Pauleta.

LA BAU. Tinc el número dos?

SRA. D. L'hu te, ja... L'hu.

Posa el vestit sobre la taula.

COUZ. Permètin-me. Vostès obliden que d'aquí cinc
minuts el senyor de Trivelin pot ser encara el
marit de la seva muller. Està a punt d'arriuar i...

LA BAU. No'n tinc cap por d'axò .. L'he fet agafar!

COUZ. (Eh?

SRA. D. (

LA BAU. L'he denunciat, acusant-lo d'esser el sàtir de la
viuda Tripettel

SRA. D. Molt bé!

LA BAU. I vostès ja coneixen la activitat de la justícia;
si d'aquí un mes ja li han preguntat perque hi
es a la presó, podrà considerar-se un home
afortunat.

COUZ. *Indignat.* I vostè ha sigut capàs de realisar aques-
ta canallada?

LA BAU. I n'estic orgullós!

SRA. D. Oh, que me l'estimo a n'aquest home! *Abrassa a
en La Baule.* I ara me'n vaig a veure a la Pauleta
pera posar-la al corrent de tot.

COUZ. Escolti-m, senyora Duran.

SRA. D. Vaigi en nom de Déu! *Desapareix per la primera dreta.*

COUZ. Escolti-m, escolti m. *Se'n va al seu darrera.*

LA BAU. Del senyor de Trivelin ja no se'n canta gall ni
gallina!... Ah! Tu m'has inflat les galtes, pero jo
he desinflat el teu prestigi!

MÚSICA

El comte de Trivelin
montava un globlo inflat
que a l'impuls dels séus fums
magestuós s'ha alsat;

el but d'un aduaner
de cop l'ha refredat
y ràpit ha caigut
tot pansit y arronsat.

En aquesta lluita jo
a la fi triunfaré;
per que tinc més ardid^{esa} y mon
que'l pobre marit de ma muller.
Ab raó y sense raó
juro que'l reventaré:
el mon nostre es dels homes més forts
com va dir un sabi anglés.

Si dura aquest estat
fins a la mitja nit,
jo, a partir de demà,
seré un home felís.
¡Estich tot anguniós!...
¡Jo si que puc ben dir
que la meva ambició
està pendent d'un fill!

En aquesta lluita jo, etc, etc...

Tot lo que aquí ha passat
es com si a la Zezé
ab el comte rival
a pallètes me fés.
Y m'ha tocat la sort:
un cop la palla he tret,
s'ha vist que jo la tinc
bastant més llarga que ell.

En aquesta lluita jo, etc., etc...

¿Què diu?... que ja no sonen
flautes ni clarinets?
¿Que al bombo y redoblant
se'ls ha arrugat la pell?
¡Ja sé lo que ha passat:
que tots el instruments
de la massa orquestal
han vist a l'aduaner!

En aquesta lluita jo, etc, etc...

PARLAT

Ferit d'una idea. Batúa el mon!... M'he descuidat de
portar el méu bouquet!... Vaig a telefoniar a
una florista que m'enví-i una toya. Ah, Pauleta,
Pauleta!... A la fi serem ditxosos! *Se'n va per la
primera dreta.*

ESCENA IX

TRIVELIN sol.

TRIVE. *Entra i es queda al peu de la porta. Porta encara el vestit d'en Frontignac. Ja soc aquí!... Ah, Pauleta: la meva Lelèl! Al cap de vall seré el teu marit!... Així que m'hagi canviat la roba marxarem lluny, lluny d'aquí, pera no veure mai més a la teva execrable família!... Ah, Sant Antoni de Padua, tu que fas trovar les coses que s'han perdut: si poguessis tornar-me la roba que aquell de La Baule m'ha prè!... Adonant-se-n de la roba que hi ha sobre la taula. Què veig? Oh, miracle!... És aquí!... La agafa. Sant Antoni, gracies! Veus al fons. Quí hi ha?... Anem-nos-en a vestir cap aquí. Entre a la primera esquerra.*

ESCENA X

FRONTIGNAC I ERNESTINA

Surt en Frontignac pel fons, ab el vestit d'en Duran al bras. La Ernestina el segueix.

- ERNES. Li repeteixo que el senyor no ha tornat encara.
FRONT. Oh, ja no sé, ja!
ERNES. El senyor es al Palau de Justicia.
FRONT. No, senyora, no: no es al Palau de Justicia, es pel camí: es a la prevenció.
ERNES. Què'm conta? S'han decidit a agafar els magistrats ara?
FRONT. El senyor Duràn es el sàtir de la viuda Tripette.
ERNES. El senyor Duràn?
FRONT. Sí; aquí té el seu vestit. *El deixa allà ont era el de'n de Trivelin.*
ERNES. Ell es el sàtir!... Bè, no me'n estranyo per' això. Ja me'n havia adonat que mirava d'un modo! Figuris que una vegada...
FRONT. No tinch temps de figurar-me rès... Vaig a trovar un advocat.
ERNES. Però, home, esperis un moment. *I se'n van pel fons.*

ESCENA XI

La BAULE, després senyora DURAN, PAULETA i COUZAU
i més tart ERNESTINA

LA BAU. *Entrant per la primera esquerra.* Ja està! D'aquí una hora portaràn una toia de flors que farà fredat!

SRA. D. *Que entra, seguida de la Pauleta i d'en Couzau.* Vina, filla meva, vina!

PAULE. És a dir que el senyor La Baule ha portat la prova de que el meu marit me enganya? Aveure-la!

SRA. D. *Mostrant-li el vestit.* Aquí la tens.

LA BAU. Una prova irrecusable: 'l propi vestit del senyor de Trivelin...

SRA. D. *Entregant-li el vestit a la Pauleta.* Del senyor de Trivelin, que's despulla pera visitar a les senyores.

PAULE. Oh, el fals! *Examinnat la roba.* Però, si aquest no es el vestit d'en Robert!

COUZ. (Eh?

SRA. D. *Prenent-lo.* Que no es el séu?

LA BAU. Permèti-m, permèti-m. Jo mateix li he près a casa de la Zezé.

SRA. D. A casa de la Zezé?

LA BAU. I, per assegurar-me de lo que feia, he examinat la seva cartera .. Aquí a la butxaca la trovaràn.

SRA. D. *Que ha près la cartera.* Ja la tinc! Ara ho veurem. *Obrint la cartera i llegint les targetes que hi trova.* «Benjamí Duràn, president de la novena cambra...» Benjamí Duran?...

TOTS. Eh?

COUZ. Aquesta es bona!

SRA. D. Si es el trajo del meu marit!

LA BAU *Apart.* *Estupefacte.* Déu de Déu!

SRA. D. Aleshores es ell el que's despulla pera visitar a les senyores!

PAULE. Mamà *Couzau, que es aprop de la Pauleta, la fa callar.*

LA BAU. *A la senyora Duran,* Però, ab to! ..

SRA. D. *Furiosa.* Ah, es la meva fatalitat, vostè! Cada vegada que'm porta a sorprendre al meu gendre, sorprenc al meu marit! *Li tira el vestit a la cara.*

LA BAU. Li juro que no entenc lo que passa. Aquí hi ha art de màgica.

SRA. D. I... no m'ha dit que la mestressa de la casa que havem visitat aquesta tarde, 's deia Zezé?

LA BAU. Sí, senyora. Zezè; una pintora cèlebre

SRA. D. Que pinta ab els peus, oi?

LA BAU. No, senyora: ab les mans.

SRA. D. Ah! És a dir que no es manca?

LA BAU. Manca? Li garanteixo que no ho es pas de manca.

SRA. D. *Desalentada* Ah, ah! I el senyor Duran m'aseguraba, abans d'ahir, que era una pobre vella.

LA BAU. *Apart*. He fet un pà com unes osties!

SRA. D. *Passant cap a la esquerra*. Llamps del cel! Ja comenso a comprendre-ho tot!

LA BAU. Escolti-m senyora.

SRA. D. És inútil! .. Avui a Paris hi haurà un drama sagnant, horrible! ..

Se'n va pel fons, emportant-se el seu barret.

LA BAU. Senyora Durant!

ESCENA XII

COUZAU, LA BAULE i PAULETA.

PAULE. *A La Baule*. Fassi el favor de explicar-me lo que passa aquí, perquè jo ja no ho entenc!

LA BAU. *Tornant el vestit sobre la taula*. Es que hi ha màgica aquí, Pauleta, hi ha màgica! *Fent un crit*. Déu méu!

PAULE. I ara!

LA BAU. Déu méu!... Déu méu!

PAULE. Digui...

LA BAU. Que, si es el papà de vostè el ques 'ha despullat a ca la Zezè, l'hauràn agafat an ell.

PAULE. Eh?

COUZ. *Rient i apart*. En Duran a la presó?

LA BAU. He fet agafar al méu sogre!... Me'n vaig a la Prefectura!... He fet agafar al méu sogre!..

I se'n va ràpidament pel fons.

ESCENA XIII

PAULETA, COUZAU i d'après TRIVELIN.

COUZ. Ja veus com jo tenia rahó!... Se'l ha calumniat al teu marit!

PAULE. Ab lo que's refereix a la Zezè, potser sí; pero es

indubtable que ell estima a una altre, que no sabem com se diu, ni ganes. El nom es lo de menos.

COUZ. Te repeteixo...

PAULE. En fit: l'hi prego, senyor padrí. No me'n parli més d'aquest home. Ni me'n vui recordar may més d'ell! *Surt en de Trivelin.* Èll!

TRIVE. *Entrant per la segona esquerra, sense veure a la Pauleta.* Senyor Couzau, bones tardes.

COUZ. Estimát Trivelin. *Baix.* I bé, el méu remei?...

TRIVE. Infalible!... Responc de tot!

COUZ. *Molt baix.* Doncs, tot just arribes a temps. *Ensenyant-li a la Pauleta.* Mírate-la. *Att.* Us deixo, fills méus! Vosaltres haureu de parlar de les vostres coses... *Se'n va cap a la segona esquerra.*

TRIVE. Sí... sí...! *Passa a la dreta.*

PAULE. *Anant al mitj.* Està equivocát, padrí. Aquest senyor i jo no tenim rès pera dirnos.

TRIVE. No tenim rès pera dirnos?

COUZ. *Baixant cap a la dreta.* Pauleta!

PAULE. O, millor; sí que tinc de dir-li alguna cosa, senyor méu: Tinc de dir-li que ja m'han obert els ulls i ja se quí es vostè.

TRIVE. I qui te'ls ha obert? Ta mare?

PAULE. I tinc de dir-li ademès que, com que m'he consentut de la indiferencia inconcebible ab que vostè'm tracta, demà presentaré una demanda de divorci.

TRIVE. Divorciar-nos?

PAULE. Sí, senyor: pera poguer casar-me ab el senyor La Baule, que no'm tractarà tant malament com vostè m'ha tractat, que no m'enganyarà tant indignament com vostè m'enganyava, y que, finalment, m'aclarirà, com tinc dret a exigir, el gran misteri temible i deliciós!

Se'n va cap a la primera dreta.

TRIVE. Un moment, Pauleta del mèu cor.

PAULE. És tart!... *Desapareix i's tanca ab clau.*

ESCFNA XIV

TRIVELIN i COUZAU.

TRIVE. S'ha tancat!... S'ha tancat!... Oh, quin suplicil!...

COUZ. Vol que provi de convèncer-la?

- TRIVE. No'n treurà res. Sols escoltarà a son pare i a sa mare, ara ja. *De moment.* Son pare! Ah, sí... No més ell me pot salvar! *Pujant cap al fons i ab un gest tragic.* Oh, La Baule riu, encara no has triomfat! *Apart.* Tinc el meu secret. *Va cap a la segona esquerra.*
- COUZ. Què ya a fer?
- TRIVE. *Dramàtic.* Vaig a gastar l'últim cartuxo! *I desapareix.*

ESCENA XV

COUZAU i DURAN

- COUZ. Pol're xicot! *Surt en Duran pel foro entrant de esquena ab precautó; va vestit de Guarda de la Pau, levita blanca i bastó blanc. L'uniforme li ve gran.* Oh, la policia! *Reconeixent a en Duran quan se gira.* Duran!
- DURAN. Jo mateix!
- COUZ. Ab aquest uniforme?
- DURAN. Calla! A ont es la dona?
- COUZ. A casa de l'altre.
- DURAN. Ai, amic meu! He sigut maltractat, escarnit!... Si sabessis lo que'm passa! La Zezè.. la Zezé es es casada! *I cau assegut a l'esquerra de la taula.*
- COUZ. De debò?
- DURAN. I he estat sorprès pel seu camell de marit.
- COUZ. Ah! sí?
- DURAN. I no es això tot, encara... La policia m'agafat a casa d'aquesta dona en calsetets... sabs per qui m'ha près?
- COUZ. Pel sàtir...
- DURAN. Si.
- COUZ. De la viuda Tripette.
- DURAN. Còm ho sabs?
- COUZ. Continua tu: jo ja t'ho explicaré tot en acabant.
- DURAN. Està bé. Quan m'he vist a la Prefectura, he tractat de donar-me a conèixer. «Soc en Duran. —he cridat. —En Duran, el bon jutge.»
- COUZ. I t'han deixat anar?
- DURAN. Al cap d'una bona estona i després de empar-me ab una colla de declaracions inútils i de diligències importunes. Que malament s'administra la justícia en aquest país! En fi; un dels que'm voltaven, que tot i sent de la policia tenia bon cor, m'ha deixat el seu vestit...

COUZ. Ja!

DURAN. I això no es tot, encara. A la plassa de l'Opera hi havia un grupu: un quefe de guardes de la pau m'ha vist ab aquest utensili i m'ha dit: «Ah! Vostè es el nou?... Doncs, comensa bé. Vaia unes hores de presentar-se!... Apa, a la feina o si nó'n dono part!» I allà m'he estat fins ara, vigilat pel quefe, fent circular els cotxes...

COUZ. Tu, el president de la novena cambra?

DURAN. Jo, jo: tal com me veus. I encara hi fora, sino que la gent ha comensat a cridar: «Lladres! Agafèu-lo!» corrent darrera d'un home, el quefe s'ha distret, perseguint al mal-factor. Al vèurem lliure de les seves mirades m'he salvat com he pogut.

COUZ. Aquesta es la primera vegada que un lladre salva a un magistrat.

DURAN. I ara no puc continuar vestit així!

COUZ. Té!... I agraeix me l'obsequi! Vetaqui el vestit que ha portat en La Baule! *Li ensenya el de sobre la taula.*

DURAN. En La Baule?

COUZ. L'ha près de ca-la Zezè, creient endurse'n el de en de Trivelin.

DURAN. I l'ha vist la meva dòna aquest vestit, ja?

COUZ. I l'ha reconegut!

DURAN. No'm faltava rès més que això!

COUZ. Doncs encara no s'acaba aquí la cosa. El que t'ha fet detenir ha sigut en La Baule mateix, creient desempellagar-se del teu gendre.

DURAN. Es a dir que també dec an en La Baule aquest altre servei?

COUZ. Ves, veste a canviar la roba: la senyora Duràn està a punt de tornar.

DURAN. Tens raó. Vina a ajudar-me... Ja sabrà qui soc jo, ja, en La Baule! *S'en van per la segona dreta.*

ESCENA XVI

TRIVELIN i ERNESTINA

En de Trivelin surt ab el trojo de'n Frontignac al bras; toca el timbre i després deixa el trojo sobre la taula.

ERNES. *Pel fons.* Demanava, senyoret?

TRIVE. *Ensenyant la roba de sobre la taula. Porta desseguida aquest vestit al Gran Hotel i entrega-l al senyor Frontignac, que hi posa.*

ERNES. Si, senyor *En de Trivelin entra a l'esquerra.*

ESCENA XVII

ERNESTINA i senyora DURAN

ERNES. *Sola. Quina ocurrencia!... A l'hora de parar taula, tè, vesten al gran Hotel!... Pren el vestit al moment de sortir la senyora Duran pel fons*

SRA. D. Ernestina!

ERNES. Senyora?

SRA. D. Qui li ha donat permís pera endurse-n aquesta roba?

ERNES. Senyora ..

SRA. D. Fassi el favor de deixar-la allà a ont era i vagi a la seva feina!

ERNES. És que...

SRA. D. No'm contesti!

ERNES. Fstà hé, senyora. *Fa lo que li ha manat.*

SRA. D. I li privo que'n torni a tocar ni un fil d'aquesta roba, ho sent? Aquestes son les prenes de convenció contra el senyor Duràn.

ERNES. *Apart. El sàtir!*

SRA. D. Sab si ha tornat el senyor Duràn?

ERNES. No ho sé, senyora.

SRA. D. Vaigi al séu despatx a mirar-ho.

ERNES. Oh! Això mai, senyora!

SRA. D. Ah! Me desobeix?

ERNES. Tinc por de trobar-me sola ab el senyor!

SRA. D. Perquè?

ERNES. Perquè diu-hen que ab les dones no hi te cap mena de miraments, el senyor.

SRA. D. Eh? .. *En aquest moment en Duràn surt per la segona dreta ab el seu trajo posat.*

ERNES. *Fent un crit. Aquí'l té! I fuig corrents pel fons.*

DURAN. Què li ha agafat a n'aquesta xicota? Què té?

SRA. D. Tè, senyor méu, por de trovar-se sola ab vostè monstre! Pot estar content de la seva obra! La fama de les seves disbauxes i de les seves proeses ha arribat ja a tot arreu!

DURAN. La fama?

SRA. D. Si: senyor Benjamí Duràn. Vostè s'ha estat

lant de mi trenta anys seguits, com avui, com ahir, com abans d'ahir: se que la Zezè no es una pobre vella, la Zezè no pinta ab els peus: la Zezè es la séva amiga íntima!...

DURAN. *Indignat.* Ment qui ho diguil Això es intolerable! Jo soc ígnocent, pur, immaculat!...

SRA. D. Doncs totes les apariencies l'acusen!

DURAN. I què? Durant la meva llarga carrera de magistrat, que n'hauria condemnat de gent ignocenta si'ls hagués jutjat unicament per les apariencies!

SRA. D. Calla, hipòcrita! Tinc altre cosa que no son apariencies... Tinc proves!...

DURAN. Proves?...

SRA. D. Aquest vestit!... *Pren el que hi ha sobre la taula.*

DURAN. Quin vestit?

SRA. D. El séu, que en La Baule ha sustret de casa la seva entranyable amiga.

DURAN. *Prenent la pesa de còs.* Pero, si no es méu això!

SRA. D. De debò?... I la cartera?

DURAN. La cartera?

SRA. D. Sí; aquí al infern, allà ahont hauria de ser vostè; no es seva tampòc? I les targetes que hi ha dins?

DURAN. *Que ha tret la cartera i lleigint les targetes de visita que hi trova.* «Frontignac, marxant de camells» *Les ensenya a la senyora Duran.* Llegeix: «Frontignac».

SRA. D. *Ab un crit de sorpresa i prenent la cartera.* Eh?

DURAN. *Apart i ab alegria.* Que bé, que bé que va sortint tot això!

SRA. D. I doncs, que he vist visions, jo?

DURAN. *Tornant-li el vestit.* I son aquestes, senyora, totes les proves que ha pogut acumular contra mi?

SRA. D. Pero si jo he vist, l'he vista ab aquets ulls la seva carteral

DURAN. Còm es això, senyora Duran?... No s'ha pas donat al vici de la beguda a ultima hora, vostè?

SRA. D. *Sense escoltar-lo.* En la Baule te rahó. Aquí hi juga la màgica.

ERNES. *Entrant per la segona dreta ab l'uniforme i la massa de Guarda de la Pau a la ma.* Senyora!

SRA. D. (Duran. (Què passa?

ERNES. Acabo de trovar, sobre el llit de la senyora, aquest uniforme de la Guarda de la Pau.

SRA. D. Eh?

DURAN. Déu de Déu!

SRA. D. *Esverada.* Un uniforme sobre el méu llit?

DURAN. *Rápidament,* Ernestina, deixi això aquí i surti.

ERNES. Sí, senyor.

Deixa l' uniforme a la cadira d' aprop de la taula i sobre la taula mateixa hi deixa'l cinturó ab la massa a la veina. Surt pel fons, mirant de regull a en Durán i diu apart.

Si que te un posat rúblic aquest home.

SRA. D. *Prenent la massa.* Hi ha la massa i tot

DURAN. *Ferit d' una idea, pren el bastó de mans de la seva muller i diu, fent el gest característic.* Senyora Durán, Adelaida. .

SRA. D. Què't passa?

DURAN. *Aixecant el bastó.* Silencil *Indignat.* És a dir, que mentres el seu marit, ab perill de la seva vida, vigila al gendre, vostè, muller deslleal, reb Guardes de la Pau, nús, a la cambra nupcial?

SRA. D. Jo?

DURAN. *Aixecant la massa,* Silencil. . Vostè m' acusa de tenir una amiga íntima, quan es vostè la que te un íntim amic?

SRA. D. Jo?

DURAN. *Aixecant la massa.* No ho negui!.. El miserable, sorprès per la meva arribada imprevista, no ha tingut temps de vestir-se, oi?

SRA. D. Pero, què calcules, què busques, ara?

DURAN. No busco res, senyora: es la veritat que trovo sense buscarla per casualilat, com solem trovar-la sempre els magistrats

SRA. D. Calla, calla!

DURAN. I qui es el seu preferit? Un humil agent de la brigada de cotxes!.. Al menys hagués sigut un quefe!..

SRA. D. Deu meu!.. Creure-m capassa a mí!..

ERNES. *Pel fons* Senyor, hi ha un agent que ve a buscar el seu uniforme.

DURAN. *Apart.* Tot a rodar!

SRA. D. Que entri! que entri!.. Ara ho veuràs..

DURAN. *Interposant se entre la porta i sa muller ab el trajo.* No! no'! vui veurel... el mataria si se'm presentava al davant!..

SRA. D. Ah, no!.. Jo vui...

DURAN. Doncs jo no vui! *A la Ernestina mostrant-li l' uniforme.* Entregui-li tot això i dongui-li cinc francs...

ERNES. *Prenent-ho.* Sí, senyor. *Se'n va pel fons.*

SRA. D. Ah, sí?... Així ho arregla, vostè? Doncs vaig a buscar-lo jo mateixa.

DURAN. *Detenint-la i fent-la passar a la dreta del fons.* Vol fer el favor d'estar-se quieta? Li privo d'entrevistar-se ab aquest home, muller adúltera!

SRA. D. Benjamí!

DURAN. *Ab dignitat.* Y ara... perquè vegi la grandesa del meu cor, senyora, recordi per sempre més que he sabut perdonar-la i que per torna he fet entregar cinc francs al seu aimant... Pero, a partir d'aquí, dormirem separats...

SRA. D. Separats?...

DURAN. *Severament.* Jo ho he dit... *Apart.* M'ha ben fet el tom aquesta malaltia; cada hora que passa'm trovo millor.

SRA. D. *Apart.* Ah! En tot això i veig molts punts foscos...

DURAN. Mentrestant, senyora Duràn, vagi a la seva cambra, i que mai més torni a passar una cosa semblanta.

SRA. D. *Apart.* Ja ho aclariré... Ja ho aclariré... *Se'n va per la segona dreta.*

ESCENA XVIII

DURAN, després ERNESTINA i després FRONTIGNAC

DURAN. *Molt content.* Crec que l'he deixada morta per tot lo que li pugui quedar de vida.

ERNES. *Pel fons.* El senyor Frontignac.

DURAN. Frontignac?... Dígali que soc fora! *Vol fugir cap a la primera esquerra, quan apareix en Frontignac pel fons:*

FRONT. Està bé... esperaré que torni.

DURAN. *Apart.* El senyor Zezè! *Ernestina se'n va pel fons*

FRONT. Veig que ja l'han deixat anar, senyor sàtir.

DURAN. Dispensi, dispensi. Es que no soc jo el sàtir.

FRONT. Vostè es... vostè .. viciós! Es a dir que no'n té prou ab la meva dòna, que ha de anar a atropellar a les velles tocinaires?

DURAN. Ah, fassi-m el favor! No me'n parli de la seva senyora.

FRONT. Precisament vinc pera parlartne Apa, posis el sombrero i acompanyi-m.

DURAN. A ont?

FRONT. A cal comisari; necesito la declaració de vostè, pera conseguir el divorci.

DURAN. Pero, home! Si jo no soc el Duràn que vostè busca... Si no soc jo el que va fugir ab la seva senyora a Biskra!

FRONT. Pot-ser no que no ho es aquell. Pero vostè es el Duràn que jo he atrapat a casa d'ella a Paris

- i pel cas es lo mateix. He sigut enganyat!
- DURAN. També ho he sigut jo! I al cap-de-vall vostè es el matí i no te rès de particular que la dòna l'enganyi, pero jo no era el seu marit. i també he sigut enganyat! Jo sí que soc de planye!...
- FRON. Miri que té unes sortides, vostè! A veure si ara me demanarà una indemnissació encara!
- DURAN. Hi tinc dret, si senyor. Quan un se casa ab una senyora com aquesta, te el deber de guardàr-se la tancada a casa i no posar-la a la circulació, exposant se a que el primer transeunt que hi topi, prengui mal.
- FRON. Vaig veient qu'està bé de pocavergonya, vostè. Doncs, cridaré a la seva senyora. *T'a per tocar el timbre, i en Duran el reté*
- DURAN. Eh? No fem tonter es!... Que no veu que'm martaia, la dona, sí...?
- FRON. I què? què'm conta a mi? .. Jo lo que vui es divorciar-me, pera casar-me ab la meua bella amiga
- DURAN. Ai, fill meu! Te vols tornar a casar?... Vols que torni-n a enganyar-te?
- FRON. Eh?
- DURAN. Ah, no ho duptis. La teua segona dòna t'enganyarà pitjor que la primera.. Això ho portem a la sang, i tu ho portes...
- FRON. Prou!... Si no vol venir, crido a la seva dòna.
- DURAN. Un instant! Potser hi ha un medi pera arreglar-ho tot. Ara com ara, a quin preu van els camells?
- FRON. A cinc cents francs, uns per altres.
- DURAN. Mascle i famella?
- FRON. No, un de sol.
- DURAN. Doncs jo n'hi compro dèu al preu corrent.
- FRON. Dèu camells! Pshé!
- DURAN. Dotze!... Divuit!.. Vintiquatre!..
- FRON. Vintiquatre camells?... I què significa això?
- DURAN. Això? Un parell de dotzenes de camells. Grec que ja n'hi ha prou per un home sol!
- FRON. Dugues dotzenes? No... no farem rès.
- DURAN. Vaja, arribaré a trenta... Els llogaré pera anar a recullir automòvils averiats... Ah, i pago al comptat!
- FRON. Es temptador.
- DURAN. Trenta camells a cinc cents francs cada un.
- FRON. Dispensi; sis cents.
- DURAN. Havia dit cinc cents.

FRON. Pero s'han apujat de poc.

DURAN. Doncs diguem sis cents, pero ni un cèntim més.

FRON. Acepto, pero ab la condició de que's busqui un substitut

DURAN. Un substitut?

FRON. Es clar!... Per poguer divorciar-me, bè necessito un còmplice.

DURAN. Ma! llamp! *Apart.* Potser en de Trivelin.

Va a tocar el timbre.

FRON. Desitjaria que'l busqués jove... Perquè, vostè, era una mica humiliant pera mí..

DURAN. Mil gracies.

ERNES. *Pel fons.* Senyor..

DURAN. Digui al senyor de Trivelin, que vingui, que li haig de parlar.

ERNES. Està bé, senyor. *Se'n va per la segona espuerra.*

DURAN. Ja he trovat lo que ha de menester; el méu gendre.

FRON. Còm?... El séu gendre ha tingut que veure ab la meva dòna?

DURAN. Sí; i aprofitant-me d'aquesta circumstancia, vui treure-l de casa meva. Però d'això, ni una paraula.

FRON. Estigui tranquil!... Quina familia!

ESCENA XIX

Els mateixos i en TRIVELIN.

TRIVE. *Segona esquerra.* Ha tornat per fi? *Al veure a en Fron tignac.* Ah!...

FRON. Ah!...

TRIVE. *Apart.* El desconegut de ca-la Zeze.

FRON. El senyor que m'ha prèls vestits a casa la meva dòna!

TRIVE. Eh?... A casa la seva dòna!

DURAN. *Severament.* Sí, senyor, a casa la seva dòna. El veritable nom de la Zezè, es, senyora Frontignac.

FRON. *Alegrement.* I jo soc el séu marit.

DURAN. *Molt digne.* Vegi doncs quina ha sigut la seva conducta, senyor méu.

FRON. Bé, bé; aquets assumptos de familia, ja'ls arreglaràn vostès en familia. *A en de Trivelin.* Vingui ab mí a la Comisaría pera preparar el méu divorci.

- TRIVE. Un moment, dispènsi-m. Primer haig de dir-li dugues paraules al meu excelent sogre.
- FRONT. Doncs enllesteixi-n; que tenen telèfono?
- TRIVE. *Senyalant-li la primera esquerra.* Si, allà dins; passi, passi vostè mateix.
- FRONT. Mentrestant vaig a telefoniar al meu advocat
I se 'n va.

ESCENA XX

DURAN i TRIVELIN

- DURAN. *Apart.* Ara voldrà eternir-me, però no ho conseguirà!
- TRIVE. *Sonrient.* Sogre estimat...
- DURAN. Ni soc el séu sogre, ni li agraeixo la estimació.
- TRIVE. Perdoni. Encara tinc quatre hores de temps pera esser el marit de la meva muller.
- DURAN. Després de lo que havem sapigut de vostè, queden trencats tots els pactes anteriors. Despedeixis de aquesta casa.
- TRIVE. No solsament no me'n despedeixo, sinó que li dono deu minuts, m'entén bé? deu minuts, per disculpar-me als ulls del marit de la Zezè.
- DURAN. Què diu, ara?
- TRIVE. No he acabat encara... La seva filla's vol divorciar pera casar-se ab en La Baule.
- DURAN. Si, ell té'l número dos.
- TRIVE. Doncs, bé; li dono cinc minuts més pera tirar a aquest senyor al carrer.
- DURAN. *Burleta.* Ah!... Ah!...
- TRIVE. Passat aquest plasso...
- DURAN. Esperis, deixi-m riure una mica. Ja, ja! Continui: passat aquest plasso...
- TRIVE. Aniré a trovar a la senyora Duràn...
- DURAN. Ah, si?
- TRIVE. I li diré una paraula...
- DURAN. Quina?
- TRIVE. *Ben fort.* Velazquez!
- DURAN. *Horrorit-zat.* Què?
- TRIVE. Velazquez! I si'm demana explicacions...
- DURAN. *Apart.* Ho sab tot.
- TRIVE. Li donaré alguns detalls inèdits de la vida d'aquest gloriós pintor i dels séus amors secrets.
- DURAN. *Enternit i agafant-lo per les mans.* De Trivelin, amic meu, fill meu. Tú no ho faràs això!

TRIVE. Oh!

DURAN. Escolta, Robert, gendre méu del mèu cor; si un de nosaltres dos s'ha de sacrificar, no ho duptis ni un sol moment... ets tú. Tú que ets jove, que tens el pervenir dilatat. . Tú pots refer-te una altre vida, mentres que jo ja soc al descèns...

TRIVE. Molt bé, molt bé!

DURAN. A mi la meva dòna'm matarà i tú tindràs la meva mort sobre la teva consciencia.

TRIVE. Ja me'n confessaré!

DURAN. Però, home de Déu, què vols que li digui a en Frontignac?

TRIVE. Lo que vulgui. Busqui un altre culpable. No n'hi manquen pas a la Zézè, d'aimants.

DURAN. Ja n'estic segur d'això. Però ara no'n tinc d'altre que tú, a mà.

ESCENA XXI

Els mateixos i GONTRAN

GONT. *Entrant per la primera esquerra.* Dispènsi-m, senyor Duràn; estava esperant-lo.

DURAN. *Contrariat.* Tinc molta feina, ara, senyor des Barbettes... Què vol?

GONT. *Baixant a l'esquerra.* Li portava el certificat que ja sap.

DURAN. El cèrtificat?

GONT. No recorda que'm va exigir que li portés una prova de que era capàs de tenir una amiga, a fi de que la Flora no fos enganyada com sa germana?

DURAN. Ah; si!

TRIVE. Còm?... També li va contar a en Gontran?

GONT. Aquí la té.

DURAN. *Fent un crit.* Lletra de la Zezè!

TRIVE. De la Zezè?

GONT. Si, senyor, d'ella mateixa: que la coneixen?

DURAN. *Ràpid.* De nom.

TRIVE. (Tota la familia, doncs.)

DURAN. *Lleïjint ab elegria.* «Certifico que he tingut per aimant al senyor Gontran des Barbettes ..» *Baix a en de Trivelin.* Salvats!

TRIVE. Salvats!

GONT. Està satisfet?

- DURAN. Lo queestic es furiós. Ah, senyor Des Barbettes, vostè es indigne de casar-se ab la meva filla.
- GONT. I ara?
- DURAN. Jamai la donare a un aixalabrat que ja ha sigut capàs de enganyar-la tant inicuament de promesos. Però, que no te sentit moral, vostè, jove?
- GONT. *silenciat.* Si va ser vostè mateix el que va exigir-me.
- DURAN. Vareig volguer posar a proba la seva fidelitat, senyor mèu.
- GONT. A proba?
- TRIVE. Pobre xicot!
- GONT. Senyot Duràn, me veig obligat a dir-li la veritat. No l'he enganyada a la Flo.a. Aquest certificat es fals: vareig comprar la firma nòmes.
- DURAN. *Incredul.* Què no'ns dirà ara vostè pera excusarse? Aquest paper serà enviat immediatament al marit de la Zezè, perquè la Zezè es casada, sapiga-ho, per si no ho sabia.
- GONT. Y vostè serà capàs de fer això?
- DURAN. Y tan capàs!
- GONT. *Apart.* Aquí de la recepta d'en Couzau. *Senyalan al seu sogre ab el dit.* Esperis; no, vostè no farà això.
- DURAN. *Nient.* Que va a excomunicar-me?
- GONT. *Sense balzar el dit.* Vostè no ho farà, porque jo l'aturaré ab una paraula.
- DURAN. Ah, sí?... Dígui-la, home, dígui-la!
- GONT. Velazquez!
- DURAN. Altre vegada!
- TRIVE. *Apart.* Clavat!.. Bé, molt bé!
- DURAN. *Apart.* Aquest també ho sab tot!
- GONT. *Ab més forsa.* Velazquez!
- DURAN. Calli, desgraciat, calli!
- GONT. *Apart.* Si que ha fet efecte. *All.* Torni-m desseguida aquest paper, o si nó...
- DURAN. Pero...
- GONT. Velaz...
- DURAN. Calli, tinguí-l! *Li dona el paper.*
- GONT. Gracies: i ara no me esperaré un mes pera casar-me ab la Flora; d'aquí quinze dtes a la gloria!
- DURAN. Permèti-m!
- GONT. Velaz...
- DURAN. *Tapant-li la boca ab una mà.* Calli, està entès. *Alegrement a en de Trivelin.* No hi ha més: haig de tornar cap a vostè.
- TRIVE. Cap a mí, senyor Velazquez?

DURAN. Llamp del cel! *Girant-se cap a en Gontran.* Escol-ti, des Barbettes...

CONT. Velazquez!

DURAN. *Pregant.* Fills meus!

TRIVE. (*Senyalant-lo ab el dit i sortint a recolons.* Ve-laz-quez.

GONT. (*Se'n van per la segona esquerra.*

ESCENA XXII

DURAN, després FRONTIGNAC i després LA BAULE.

DURAN. M'han ben agafat!

FRONT. Ja han acabat de parlar? Còm es que no hi ha el seu gendre aquí?

DURAN. Escolti, Frontignac; me quedo vint camells més si renuncia al divorci.

FRONT. Això mai!

DURAN. El meu gendre sab el meu secret!

FRONT. Quina família!

DURAN. Millor que la de vostè, perxò! Pero, escolti-m. Dongui-m a lo menos vuit dies de temps pera buscar-ne un altre.

FRONT. No li dono més que cinc minuts.

DURAN. Estic perdut!

LA BAU. *Entrant pel fons i anant a parar al mitj.* Oh, estimat senyor Duràn; per fi el trovo! *Saludant a en Frontignac.* Caballer...

DURAN. *Furiós.* Vostè per aquí? Quin altre desastre'ns prepara?

LA BAU. Jo? pobre de mi! Si sapigués lo que he patit!...

DURAN. I que n'haig de fer de lo que ha patit?... El cas es que tots els disgustos que he tingut avui els dec á vostè

LA BAU. *Pregant.* Senyor Duràn.

DURAN. Ahir, ahir tot just, jo tenia una amiga íntima que estimava ardentament ...

LA BAU. No li sàpiga greu l'haver-la perduda, cregui-m a mi... Aquella dòna no era digne de vostè.

DURAN. Que la coneix a la Zezè?

LA BAU. Si la conec? I quí no la coneix? Miri, me jugaria cualsevulga cosa que, aquest senyor, *Per en Fron.* que no sé qui es, també la coneix. Ja veu! I això que jo no sé qui es aquest senyor! Oi que la coneix?

FRON. Si una mica

LA BAU. Què li he dit? Eh? Ah! Vostès no saben que li diuen la Grippe?

FRON. La Grippe?

DURAN. Peiquè?

LA BAU. Perque tothom l'ha tinguda!

DURAN. I vostè també.. vostè ha tingut la passa?

LA BAU. Un any seguit... Me deia en Goia. Miri, aquí tinc una fotografia que no me he enrecordat mai més de tornar li.

DURAN. *Ab alegria. A veure!... A veure!... Ell se treu un retrat de la butxaca, en Duràn li agafa y llegeix.* «Al meu xamós La Baule, anomenat Goia, sa dolça amiga íntima... Zezè» *Apart.* Torno a estar salvat!

FRON. Ensenyim-ho això!

DURAN. Ab molt gust. *Frontignac se fica la fotografia a la butxaca.*

LA BAU. Dispensi, pero me l'haurà de tornar.

FRON. Despres del divorci?

LA BAU. Del divorci?

DURAN. Ah! És veritat que vostè no'l coneix a n'aquest senyor? *Presentant.* El seynor La Baule; el senyor Frontignac, marxant de camells i marit de la Zezè.

LA BAU. *Assombrat.* Marit de la Zezè?

FRON. *Joiós.* Per altre nom, senyor La Grippe. *A en Duràn.* Estimat sàtir, ara ja està fora de la causa.

LA BAU. Senyor meu... esperis...

FRON. És inútil que m'acompanyi a cal Comisari: ab aquesta fotografia ne tinc prou pel meu objecte. Fins a mes veure *Se'n va pel fons.*

LA BAU. Ah! Me matarà, ara, aquesta dona. Estimat sogre!

DURAN. *Indignat.* Jo el seu sogre? Mai! Donar la meua filla a un home que ha patit tot un any un atac grippal. Mai! Què diria de nosaltres sa Ilustríssima, quan s'adongués de que li havtem donat per pare a un home tan depravat com vostè?

LA BAU. Sa Ilustríssima?

DURAN. Si, senyor: el bisbe, el primer net.

LA BAU. Ara si que m'he lluit de debò!

DURAN. *Adonant-se'n del vestit d'en Frontignac que hi ha sobre la taula.* S'ha descuidat d'endur-se'n el vestit. *Corrent-li al darrera.* Eh! Frontignac; el vestit!...

Surt pel fons, La Baule s'assenta a l'esquerra de la taula i trenca a plorar

ESCENA XXIII

La BAULE i després PAULETA

LA BAU. Ai, Déu méu!... Ai, Déu méu! Déu méu!

PAULE. *Entrant primer dreta.* Còm, senyor La Baule, ara que va a casar-se ab mí, encara plora?

LA BAU. El séu bàrbaro de papà m'ha tornat a despatxar...

PAULE. Perquè?

LA BAU. Perquè he tingut la Grippe.

PAULE. Per xò no més? Bé, bé, jo li entrego la meva mà i vostè no s'escolti a ningú més que a mí.

LA BAU. Oh, joia!...

PAULE. I vàgi-ho a dir al papà, si li sembla.

LA BAU. Vaia si hi vaig, i corrent! *Surt cridant.* Ella me l'entrega, sogre, ella me l'entrega!

I desapareix pel fons.

ESCENA XXIV

PAULETA després TRIVELIN després LA BAULE.

PAULE. Sí, senyors; me casaré ab ell, encara que no siga més que per fer enrabiar a en de Trivelin!

Surt aquest per la segona esquerra.

TRIVE. Sols, a la fi!

PAULE. Encara es aquí, vostè?... Doncs jo me'n vaig!
Dona un pas cap a la seva cambra.

TRIVE. *Contenint-la.* Ah, no: aquesta vegada no t'en vas sense habe-rme escoltat abans! Estimada meva!

PAULE. Estimada meva! Encara gosa a dir-me «estimada meva» No m'ha estimat mai!

TRIVE. Que no t'he estimat?... Que jo no t'he estimat mai?

PAULE. Si m'hagués estimat poc o molt, senyor méu, jo, a hores d'ara, ja coneixeria aquell famós misteri temible i deliciós...

TRIVE. Pero es que tu no sabs...

PAULE. D'això'm queixo: de que al cap d'un més llarc de casada encara no sé res.

TRIVE. No es això lo que volía dir-te! Volía dir-te que

de tot lo que ha passat n'ha tingut la culpa l'aduaner.

PAULE. L'aduaner?... quin aduaner?

TRIVE. Aquell bestiota de aduaner que va entrar al vagó quan anavem a Brusseles.

PAULE. Doncs no hi veig la relació.

TRIVE. Ni l'hi busquis: pero hi es, ab tot. Te juro que hi es!

PAULE. Digui, doncs, que, si a la nostra nit de nuvis haguessin suprimit les aduanes a Bèlgica..

TRIVE. Just!... Justissim!

PAULE. Bah, bah. Vostè'm pren per una tonta, volguent-me fer creure aquesta historia del aduaner.

TRIVE. Pauleta, sossègat, t'ho prego: Jo ja sé que contante aquestes coses puc semblarte un ximple.

PAULE. Vostè mateix ho diu! *Pasa a la esquerra.*

TRIVE. *Atrapant-la davant de la taula.* Perquè tu no les pots comprendre prou bé *Agafant-la.* Pero si no t'estimes, me desesperarí així per la sola idea de pèdre-t?

PAULE. Deixi-m!.. Deixi-m!..

TRIVE. Si no t'adores, te estrenyeria així en els méus brassos?

PAULE. *Ab veu feble.* Li dic que'm deixi estar.

TRIVE. Te besaría així? *L'abrassa.*

PAULE. *Molt baix.* Si no l'estimo gens, nó!

TRIVE. Perquè?

PAULE. *Baixíssim.* Perque nó!... Perque nó!

Surt en La Baule pel fons.

LA BAU. Ah!...

PAULE. *Apart i desprenent-se.* En La Baule!

TRIVE. Eh? Encara no se n'ha anat aquest!

LA BAU. *Avantsant i ab tò greu.* Caballer, li privo de tocar a aquesta senyora i de mirar-la... És la meva futura muller... I per donar-li una prova de que lo que dic es cert, ara veurà com ella i jo'ns abrasarem al devant mateix de vostè.

TRIVE. Guardise-n com d'escaldar-se!

LA BAU. Que me'n guardi?... Veigi si me'n guardo!...

L'abrassa.

PAULE. *Pegant-li una bofetada.* Insolent!

LA BAU. *Fent un crit.* Ella també!

PAULE. *Tirant-se als brassos del seu marit.* Teva!... Teva!... T'estimo... a tú sol!

TRIVE. A mil. *Entren a la primera dreta i tanquen ab clau.*

LA BAU. I continua la festa de família! *Buscant-los.* A ont son?... A ont son? Han entrat al séu quartó! *va a apretar la porta.* Tancada!... Pauleta!... Pauleta! I no respòn!.. *Corrent desalentat.* Auxili, corrin auxili!...

ESCENA XXV

LA BAULE, DURAN i COUZAU

COUZ. *Entrant pel fons seguit de Duràn.* Què hi ha? Quí crida?

DURAN. Encara no ha acabat de fer desgracies, vostè?

LA BAU. *Ab una veu agonitzanta.* La Pauleta es a la seva cambra.

DURAN. I què?

LA BAU. Tancada ab el séu marit.

DURAN. I què?

LA BAU. Ordéni-li que surti al moment.

DURAN. Ah, sí? Perquè? Vaigi, vaigi a passeig, beneit!

LA BAU. *Plorant a llàgrima viva.* No li vol ordenar!.. No li vol ordenar!...

ESCENA ULTIMA

Els mateixos, senyora DURAN, y després en TRIVELIN y la PAULETA.

SRA. D. *Entrant pel fons ab sombrero posat i un sobre a la mà.* Senyor Duràn!

LA BAU. Ah, senyora Duràn, escolti-m!

SRA. D. Una paraula *A en Duràn.* Vinc de ca-la Zezè!.

DURAN. *Apart.* Bomba final!

SRA. D. Mitjansant cent francs, la criada d'aquesta bona pessa m'ha donat els noms de tots els aimants de sa mestressa, desde que es a Paris. Aquesta llista no l'he volgut obrir fins al ser aquí, per confondre-l. *Obra el sobre y treu una llista.*

DURAN. *Apart.* Estic perdut!

LA BAU. Senyora Duràn!

SRA. D. Aquí estan els noms. *Llegint.* «El Ticia, L'Espagnoletto, Van Duk, Goia, Velazquez, El Greco!»

COUZ. Això no es una dòna, es un museo de pintura.

SRA. D. Pero si aquí no hi ha el teu nom, ni el d'en de Trivelin.

DURAN. És clar!... Còm vols que hi sigui si mai hi havem tingut res que veure ni jo ni ell ab aquesta senyora?

SRA. D. *A en La Baule* Doncs, digui que vostè ha calumniat indignament al meu marit i al meu gendre?

LA BAU. Dexi-ho corre aixó, ara... La Pauleta es allà a la seva cambra ab el seu marit. . I s'han tancat ab claul. .

SRA. D. *Contentíssima.* Ah, sí?

LA BAU. *Ferit de una idea:* Ai, que soc burro jo també! *Corre cap al pany de la primera dreta i se posa a cridar.* Porten res de pago?... Porten res de pago?

TRIVE. *Surt seguit de la Pauleta que baixa els ulls.* No, senyor La Baule; tot està pagat!

LA BAU. *Caiet desplomat sobre el sofà.* He fet tart!

SRA. D. Pauleta, Pauleta del meu cor!

PAULE. *Tirant-se als brassos de sa mare i contestant a una pregunta que ningú l'hi ha fet pero que està en la intenció de tots.* Sí, mà!

DURAN. Vina als meus brassos, gendre!

TRIVE. Ab tota l'ànima.

COUZ. Veieu com tenia rao, quan vos deia que en de Trivelin no estimava més que a la seva muller...

SRA. D. En premi del seu bon tacte...

PAULE. (*Plegats* El fem padrí!

PAULE. *Sourient* Ai, ara hem fet un bisbe!

UN LLIBRE ABSOLUTAMENT IN-
DISPENSABLE ALS AFICIONATS

Catàleg d'Obres Teatral Catalanes

4.000 títols entre drames, comèdies, sainets, diàlegs,
monòlegs i sarsueles. Teatre d'infants i el més extensiu

REPERTORI SENSE DONES

A cada obra es detalla el nombre de personatges, homes i dones; si
és escrita en vers o prosa; si és còmica o dramàtica

**Vegeu les seccions
que conté el Catàleg**

-
- Obres en dos, tres o més actes, amb una o més dones.
 - Obres líriques en dos, tres o més actes, amb una o més dones.
 - Obres en un acte, amb una o més dones.
 - Obres líriques en un acte, amb una o més dones.
 - Obres en dos, tres o més actes, sense dones.
 - Obres líriques en dos, tres o més actes, sense dones.
 - Obres en un acte, sense dones.
 - Obres líriques en un acte, sense dones.
 - Monòlegs per a home.
 - Monòlegs per a dona.
 - Teatre d'infants en un o més actes.
 - Monòlegs per a nois.
 - Monòlegs per a noies.

Un volum d'unes 150 pàgines, 2 pessetes

Els qui vulguin rebre l per correu, hauran d'afegir 0'40 ptes. per al f
queig certificat

Llibreria i Arxiu Teatral Mil

Carrer de Sant Pau, 21

BARCELONA

